VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ HAI

20.4.2026 (4.3 Bính Ngọ)

Số 47 (4338)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

NGÀY SÁCH VÀ VĂN HÓA ĐỌC VIỆT NAM NĂM 2026:

Tiết đọc sách không còn "giờ phụ"!

● **Khơi nguồn dòng chảy tri thức trong kỷ nguyên số** [10+11]

Một tiết đọc sách của lớp 6A6 trường THCS Ba Đình (Hà Nội) Ảnh: N.NHIÊN

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Giữ gìn văn hóa các dân tộc tạo nên sức mạnh nội sinh phát triển đất nước

[2]

CHO Ý KIẾN THẨM TRA DỰ THẢO NGHỊ QUYẾT CỦA QUỐC HỘI VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM:

Kỳ vọng tạo sự chuyển biến trong hoàn thiện thể chế

[9]

Ra Trường Sa mang theo cả bóng hình Tổ quốc

[5]

Ký ức một thời hoa lửa bên dòng sông Gianh

[11]

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Nhìn từ thực tiễn một đô thị di sản

● **TS PHAN THANH HẢI**

Trong nhiều năm làm công tác quản lý văn hóa ở một địa phương giàu di sản như Huế, người viết vẫn luôn trăn trở với một câu hỏi tưởng chừng đơn giản nhưng không dễ trả lời: Vì sao chúng ta có rất nhiều nghị quyết, chương trình, kế hoạch đúng đắn, nhưng khi đi vào đời sống, hiệu quả lại chưa tương xứng với kỳ vọng?

Chính vì vậy, khi nghiên cứu Chương trình hành động số 1959/CTr-BVHTTDL, ban hành ngày 13.4 của Bộ VHTTDL triển khai Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng và Nghị quyết số 80-NQ/TW,

(Xem tiếp trang 3)

KINH TẾ ĐÊM BAO GIỜ THỰC SỰ "PHÁT SÁNG"?

Thấy gì ở những mô hình thí điểm?

[8]

BẢO VỆ TRẺ EM DƯỚI 16 TUỔI SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI

Từ mâu thuẫn trên mạng đến hành vi phạm pháp

[13]

Kỳ vọng và áp lực cho HLV Hoàng Văn Phúc

[14]

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Giữ gìn văn hóa các dân tộc tạo nên sức mạnh nội sinh phát triển đất nước

TÙNG QUANG - HUY ANH

Nhân Ngày Văn hóa các dân tộc Việt Nam 19.4, sáng 18.4 tại Hà Nội, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã tiếp các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín tiêu biểu toàn quốc.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tặng chân dung Chủ tịch Hồ Chí Minh cho các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín tiêu biểu toàn quốc
Ảnh: THỐNG NHẤT

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm, lãnh đạo Ban, Bộ, ngành với các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín tiêu biểu toàn quốc
Ảnh: THỐNG NHẤT

Cùng dự có Bí thư Trung ương Đảng, Phó Thủ tướng Phạm Thị Thanh Trà; Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh; lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Ủy ban TƯMT Tổ quốc Việt Nam, lãnh đạo một số Bộ, Ban, ngành Trung ương.

Báo cáo tại buổi tiếp, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, mỗi dân tộc có bản sắc văn hóa riêng, tạo nên sự thống nhất trong đa dạng của văn hóa Việt Nam. Tính đến thời điểm hiện tại, cả nước đã phục dựng trên 180 lễ hội truyền thống gắn với phát triển du lịch; hình thành gần 200 mô hình bảo tồn, trải nghiệm văn hóa gắn với phát triển du lịch; xây dựng, duy trì trên 720 câu lạc bộ văn hóa dân gian, và 5.760 đội văn nghệ truyền thống; triển khai 50 chương trình nghiên cứu, phục hồi và bảo tồn văn hóa phi vật thể có nguy cơ mai một.

Đặc biệt, có 351 di sản văn hóa phi vật thể của các dân tộc thiểu số trong tổng số 735 di sản văn hóa phi vật thể quốc gia đã được Bộ VHTTDL đưa vào danh mục. Các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã tổ chức trên 100 ngày hội văn hóa, thể thao, du lịch của đồng bào dân tộc thiểu số; đã xây dựng, cải tạo và hỗ trợ trang thiết bị 3.220 nhà văn hóa - khu thể thao thôn, bản; phát triển các điểm du lịch; hình thành không gian văn hóa làng, bản, buôn gắn với xây dựng sản phẩm du lịch đặc thù. Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh mong muốn tiếp tục nhận được sự quan tâm của lãnh đạo Đảng, Nhà nước, sự phối hợp của các Ban, Bộ, ngành Trung ương, các địa phương, sự đồng hành của các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín trong cả nước để giá trị văn hóa tốt đẹp của các dân tộc Việt Nam sẽ tiếp tục được gìn giữ, phát huy và lan tỏa mạnh mẽ, góp phần xây dựng và phát triển đất nước nhanh, bền vững trong kỷ nguyên mới.

Tại buổi tiếp, các đại biểu đã chia sẻ những đóng góp thiết thực của bản thân vào các phong trào thi đua yêu nước, vận động giữ gìn bản sắc, phát huy phong tục tập quán tốt đẹp, xóa bỏ hủ tục lạc hậu, xây dựng đời sống văn hóa mới, xây dựng làng bản sáng - xanh - sạch - đẹp; tham gia hòa giải các mâu thuẫn tại cơ sở và bảo đảm an ninh trật tự vùng miền núi biên giới, là "hạt nhân" củng cố, phát huy khối đại đoàn kết toàn dân tộc; tiên phong trong việc gắn bảo tồn văn hóa với phát triển kinh tế, đặc biệt là phát triển du lịch cộng đồng, góp phần tạo sinh kế, nâng cao đời sống cho người dân.

Trong không khí thắm tình đoàn kết, nghĩa đồng bào và niềm tự hào sâu sắc về bản sắc văn hóa Việt Nam, tại buổi tiếp, thay mặt lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm bày tỏ sự trân trọng và biết ơn sâu sắc đối với những đóng góp bền bỉ, thầm lặng nhưng hết sức to lớn của các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín tiêu biểu trong đồng bào dân tộc thiểu số trên cả nước, những người đang gìn giữ cái gốc của dân tộc, giữ gìn những giá trị làm nên bản sắc, chiều sâu và sức mạnh bền vững của đất nước Việt Nam. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, giữ gìn văn hóa các dân tộc không chỉ là bảo tồn di sản, mà còn là giữ gìn nền tảng tinh thần của xã hội, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc và tạo nên sức mạnh nội sinh cho phát triển đất nước một cách bền vững. Trong nền tảng đó, các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Các bác, các anh chị không chỉ là những người lưu giữ ký ức cộng đồng, mà còn là điểm tựa tinh thần, là nơi hội tụ niềm tin, góp phần giữ vững sự ổn định và gắn kết từ cơ sở. Trong những năm qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước, sự vào cuộc đồng bộ của cả hệ thống chính trị, cùng với nỗ lực của các địa phương và đồng bào, công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa các dân tộc đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, tạo chuyển biến tích cực cả về nhận thức và đời sống xã hội. Nhiều địa phương đã xuất hiện những mô hình, những cách làm rất thiết thực và giàu ý nghĩa.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước chỉ rõ cần thẳng thắn nhìn nhận rằng sự nghiệp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa các dân tộc đang đứng trước nhiều khó khăn, thách thức mới, có những vấn đề mang tính lâu dài, tác động trực tiếp đến nền tảng phát triển bền vững của đất nước. Đối với vùng đồng bào dân tộc thiểu số, yêu cầu đặt ra là phát triển hài hòa giữa nâng cao đời sống và giữ gìn bản sắc; giữa hội nhập và tự chủ văn hóa; cần đặc biệt coi trọng vai trò chủ thể của cộng đồng, bởi chính người dân là chủ thể gìn giữ, thực hành và trao truyền các giá trị văn hóa. Chỉ khi văn hóa được nuôi dưỡng từ ý thức tự giác và niềm tự hào của mỗi người, thì mới có thể tồn tại và phát triển một cách bền vững.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước tin tưởng, các đồng chí, các già làng,

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm

"Giữ gìn văn hóa các dân tộc không chỉ là bảo tồn di sản, mà còn là giữ gìn nền tảng tinh thần của xã hội, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc và tạo nên sức mạnh nội sinh cho phát triển đất nước một cách bền vững… Trong nền tảng đó, các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Các đồng chí, các bác, các anh chị không chỉ là những người lưu giữ ký ức cộng đồng, mà còn là điểm tựa tinh thần, là nơi hội tụ niềm tin, góp phần giữ vững sự ổn định và gắn kết từ cơ sở."

(Tổng Bí thư, Chủ tịch nước TÔ LÂM)

Đoàn đại biểu già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín các dân tộc Việt Nam báo công dâng Bác

Thứ trưởng Bộ VHTTDL Trịnh Thị Thuỷ cùng Đoàn đại biểu già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín các dân tộc Việt Nam vào Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh báo công dâng Bác Ảnh: TR.HUẤN

Trước đó, sáng cùng ngày, trong khuôn khổ Ngày hội Văn hóa các dân tộc Việt Nam, trước Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đoàn đại biểu già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín các dân tộc Việt Nam đã tổ chức Lễ báo công dâng Bác.

Tham dự Đoàn có Thứ trưởng Bộ VHTTDL Trịnh Thị Thủy; lãnh đạo Cục Văn hóa các dân tộc Việt Nam cùng đại diện các Sở VHTTDL, Sở VHTT các tỉnh, thành phố Trung ương; hơn 300 đại biểu là các già làng, trưởng bản, nghệ nhân và người có uy tín có nhiều thành tích đóng góp trong hoạt động bảo tồn, gìn giữ các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc tại địa phương; nghệ nhân, đồng bào đại diện nhóm đang hoạt động hằng ngày tại Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam.

Năm 2026, sự kiện mang ý nghĩa đặc biệt khi gắn với kỷ niệm 80 năm ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư tới Đại hội các dân tộc thiểu số miền Nam (1946 - 2026), đồng thời tiếp tục khẳng định định hướng xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc trong giai đoạn mới. Ngày hội Văn hóa các dân tộc Việt Nam không chỉ là dịp quảng bá những giá trị văn hóa đặc sắc, mà còn góp phần thúc đẩy bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể gắn với phát triển du lịch, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho nhân dân. Đồng thời, khơi dậy niềm tự hào dân tộc, ý thức trách nhiệm của mỗi người trong việc gìn giữ, phát huy bản sắc văn hóa truyền thống.

trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín sẽ tiếp tục phát huy vai trò đặc biệt quan trọng của mình, góp phần giữ gìn bản sắc, củng cố khối đại đoàn kết và tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển bền vững của đất nước. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước mong muốn các nghệ nhân tiếp tục truyền dạy cho lớp trẻ, để tiếng nói, làn điệu dân ca, nghề truyền thống được nối dài trong đời sống hôm nay; cần quan tâm tạo điều kiện để văn hóa được thực hành trong đời sống, có không gian để gìn giữ và lan tỏa, để mỗi người dân, mỗi cộng đồng thực sự trở thành chủ thể của quá trình bảo tồn và phát triển văn hóa. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước yêu cầu cùng nhau giữ vững sự bình yên của bản làng, góp phần giữ ổn định từ cơ sở. Bằng uy tín, bằng trách nhiệm và bằng tình cảm gắn bó với nhân dân, các đồng chí, các bác, các anh chị tiếp tục nêu gương, vận động bà con không nghe theo những lời xúi giục sai trái, không vi phạm pháp luật, không để các yếu tố tiêu cực xâm nhập cộng đồng; giữ cho bản làng bình yên cũng chính là góp phần giữ vững sự ổn định chung của đất nước; cùng nhau đổi mới nếp nghĩ, cách làm để phát triển bền vững quê hương, đất nước; tiếp tục vận động bà con phát huy tinh thần tự lực, chủ động vươn lên, phát triển kinh tế gia đình, xóa bỏ hủ tục, xây dựng đời sống văn minh. Bảo tồn văn hóa cần gắn chặt với phát triển sinh kế, nhất là du lịch cộng đồng, để người dân vừa gìn giữ bản sắc, vừa nâng cao thu nhập, từ đó tạo động lực lâu dài cho việc bảo tồn và phát huy văn hóa. Phát triển không chỉ là có thêm cái mới, mà còn là giữ gìn và phát huy được những giá trị tốt đẹp vốn có của mình.

Nhân dịp này, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị Chính phủ, các Bộ, ngành và các cấp ủy, chính quyền địa phương tiếp tục quán triệt sâu sắc chủ trương của Đảng về phát triển văn hóa trong giai đoạn mới; coi đây là nhiệm vụ trọng tâm, gắn chặt với mục tiêu phát triển nhanh và bền vững của địa phương, của đất nước. Chính phủ cần tập trung hoàn thiện thể chế, chính sách về văn hóa theo hướng đồng bộ, sát thực tiễn; ưu tiên nguồn lực cho văn hóa cơ sở, nhất là vùng đồng bào dân tộc thiểu số, miền núi; bảo đảm văn hóa thực sự đi vào đời sống, trở thành nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội. Bộ VHTTDL cần chủ động tham mưu các giải pháp mang tính chiến lược; đẩy mạnh bảo tồn, phát huy giá trị di sản; quan tâm hơn nữa đến đội ngũ nghệ nhân, người có uy tín; đồng thời thúc đẩy chuyển đổi số để các giá trị văn hóa được lan tỏa mạnh mẽ hơn trong xã hội hiện đại.

Các Bộ, ngành, địa phương cần tăng cường phối hợp chặt chẽ, gắn bảo tồn văn hóa với phát triển sinh kế, du lịch cộng đồng; phát huy vai trò chủ thể của người dân trong xây dựng đời sống văn hóa. Mỗi địa phương cần nhận thức rõ: Giữ được văn hóa là giữ được gốc rễ phát triển; phát triển bền vững phải bắt đầu từ chính cộng đồng dân cư của mình; tiếp thu ý kiến để có những chính sách phù hợp nhằm gìn giữ, phát huy truyền thống văn hóa dân tộc; quan tâm hơn nữa đến các già làng, trưởng bản, nghệ nhân, người có uy tín, những người tâm huyết với công tác bảo tồn văn hóa của dân tộc. Với uy tín, kinh nghiệm và tinh thần trách nhiệm của mình, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước tin tưởng các đồng chí, các bác, các anh chị sẽ tiếp tục là chỗ dựa vững chắc của cộng đồng; tiếp tục truyền lửa cho thế hệ trẻ; tiếp tục góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc và giữ gìn sự ổn định ngay từ cơ sở. ■

Nhìn từ...

(Tiếp theo trang 1)

điều khiến tôi chú ý không chỉ là những định hướng lớn, vốn đã rất rõ, mà là việc Chương trình lần này đã được cụ thể hóa bằng một phụ lục nhiệm vụ tương đối chi tiết, có phân công, có tiến độ và có sản phẩm đầu ra. Đây là một bước tiến rất đáng ghi nhận. Bởi chỉ khi nào các chủ trương lớn được "hạ tầng hóa" thành những việc cụ thể, có người làm, có thời hạn, có kiểm đếm được, thì khi đó mới có cơ sở để kỳ vọng vào chuyển biến thực chất.

Nhìn tổng thể, Chương trình lần này thể hiện một cách tiếp cận khá toàn diện. Văn hóa không còn được đặt như một lĩnh vực "đi sau", mà đã được nhìn nhận trong mối quan hệ hữu cơ với kinh tế, khoa học công nghệ, giáo dục và đổi mới sáng tạo. Điều đó rất phù hợp với tinh thần của Nghị quyết 80 - NQ/TW của Bộ Chính trị, đưa văn hóa trở thành nền tảng, đồng thời là động lực phát triển. Đi vào phụ lục các nhiệm vụ, có thể thấy Bộ đã chạm đúng vào những điểm nghẽn lớn của ngành. Trước hết là thể chế. Hàng loạt nhiệm vụ liên quan đến xây dựng, sửa đổi các luật nền tảng như Luật Di sản văn hóa, Luật Điện ảnh, Luật Du lịch, Luật Xuất bản, hay chuẩn bị các luật mới như Luật Công nghiệp văn hóa, Luật Bản quyền tác giả… cho thấy một quyết tâm tái cấu trúc khung pháp lý của lĩnh vực văn hóa.

Trong thực tiễn quản lý ở địa phương, chúng tôi cảm nhận rất rõ rằng nhiều "điểm nghẽn" hiện nay không phải do thiếu ý tưởng hay thiếu quyết tâm, mà chính là do vướng cơ chế, vướng quy định, vướng cách hiểu và cách vận dụng pháp luật. Vì vậy, nếu lần sửa đổi này làm được một cách đồng bộ, tháo gỡ được những xung đột và khoảng trống pháp lý, thì đây sẽ là cú hích rất lớn. Một điểm tích cực khác là chương trình đã bắt đầu đi vào những vấn đề cụ thể hơn của môi trường hoạt động. Các mục tiêu như cắt giảm mạnh thủ tục hành chính, giảm chi phí tuân thủ, đẩy mạnh phân cấp, hay xây dựng Quỹ văn hóa theo mô hình công – tư… nếu thực hiện thực chất sẽ tạo ra những thay đổi rõ rệt.

Ở góc độ địa phương, chỉ cần một thủ tục được rút ngắn, một cơ chế được thông thoáng, thì đã có thể tạo thêm rất nhiều cơ hội cho nghệ sĩ, doanh nghiệp, nhà đầu tư trong lĩnh vực văn hóa. Đặc biệt, tôi đánh giá cao việc Chương trình đặt ra yêu cầu xây dựng các bộ chỉ số văn hóa và hệ thống dữ liệu văn hóa quốc gia. Trong nhiều năm, chúng ta nói rất nhiều về vai trò của văn hóa, nhưng lại thiếu những công cụ để đo lường cụ thể đóng góp của văn hóa đối với phát triển kinh tế - xã hội. Khi không đo đếm, lượng hóa được, thì rất khó quản lý, càng khó thuyết phục để đầu tư. Vì vậy, việc chuyển sang tư duy quản trị dựa trên dữ liệu là một hướng đi đúng và cần thiết.

Từ thực tiễn cố đô Huế, chúng tôi cũng đang từng bước tiếp cận theo hướng này. Việc số hóa di sản, xây dựng các sản phẩm văn hóa số, phát triển du lịch dựa trên trải nghiệm văn hóa, hay hình thành các không gian sáng tạo mới… đều đòi hỏi một nền tảng dữ liệu và công nghệ đủ mạnh. Khi di sản không chỉ được bảo tồn mà còn được "kể lại" bằng những ngôn ngữ mới, phù hợp với công chúng hôm nay, thì giá trị của di sản mới thực sự được lan tỏa.

Tuy nhiên, cũng từ thực tiễn đó, tôi cho rằng thách thức lớn nhất không nằm ở việc xây dựng chương trình, mà ở năng lực thực thi. Thứ nhất, trong danh mục nhiệm vụ, vẫn có không ít nội dung quen thuộc: Xây dựng đề án, ban hành kế hoạch, chương trình… Đây là công việc cần thiết của quản lý nhà nước, nhưng nếu dừng lại ở đó thì rất dễ rơi vào tình trạng "đủ giấy tờ, thiếu chuyển biến". Điều mà xã hội cần không chỉ là thêm một đề án, mà là những thay đổi có thể cảm nhận được: Nhiều sản phẩm văn hóa chất lượng hơn, nhiều không gian văn hóa sống động hơn, nhiều cơ hội sáng tạo hơn.

Thứ hai, nhiều mục tiêu đặt ra là rất đúng, nhưng để làm được cần đi kèm điều kiện thực thi cụ thể. Ví dụ, mục tiêu số hóa toàn bộ di sản là một hướng đi tất yếu, nhưng nếu không có chuẩn dữ liệu thống nhất, không có đội ngũ nhân lực đủ năng lực, không có nguồn lực tài chính ổn định, thì rất dễ dẫn đến tình trạng làm dở dang, manh mún. Trong thực tế, không ít dự án số hóa hiện nay vẫn đang gặp những vướng mắc như vậy. Thứ ba, vai trò của địa phương cần được đặt đúng vị trí. Phần lớn các nhiệm vụ về văn hóa, từ xây dựng môi trường văn hóa, phát triển thiết chế, bảo tồn di sản, đến phát triển công nghiệp văn hóa… đều diễn ra ở cấp địa phương. Nếu không có cơ chế phân vai rõ ràng, không có nguồn lực đi kèm, thì rất khó để các địa phương chủ động triển khai một cách hiệu quả. Kinh nghiệm cho thấy, nơi nào lãnh đạo địa phương thực sự quan tâm, có cách làm sáng tạo, thì nơi đó văn hóa phát triển rất rõ nét.

Thứ tư, câu chuyện nguồn lực vẫn là điểm then chốt. Chúng ta nói nhiều đến xã hội hóa, đến hợp tác công - tư, nhưng nếu không có cơ chế đủ hấp dẫn, đủ minh bạch, thì rất khó thu hút nguồn lực ngoài nhà nước. Đồng thời, đầu tư công cho văn hóa cũng cần được nhìn nhận lại theo hướng có trọng tâm, trọng điểm, thay vì dàn trải. Từ góc nhìn của một đô thị di sản như Huế, tôi cho rằng Chương trình hành động lần này mở ra nhiều cơ hội để địa phương chủ động đi trước. ■

Cần sớm có quy định "cứng" về sạc pin xe điện ở chung cư

Bài, ảnh: HUY AN

Số lượng xe điện tại Việt Nam đang tăng trưởng với tốc độ chóng mặt. Thế nhưng, tại nhiều khu chung cư, nơi tập trung hàng triệu cư dân thì hạ tầng trạm sạc đang trở thành một "nút thắt", đẩy người dân và ban quản lý vào những tình huống dở khóc dở cười, thậm chí là đối mặt với những rủi ro mất an toàn.

Theo thống kê của cơ quan chức năng, cả nước hiện có khoảng hơn 2 triệu xe máy điện và 300.000 xe ô tô điện đang lưu hành. Sự gia tăng nhanh chóng đang tạo ra áp lực lên hệ thống hạ tầng tại nhiều khu đô thị, đặc biệt là các tòa nhà chung cư hiện hữu.

Chưa có bộ quy chuẩn kỹ thuật về lắp đặt trạm sạc

Tại Hà Nội, câu chuyện tại tổ hợp chung cư HH Linh Đàm là một ví dụ điển hình cho sự "xung đột" giữa nhu cầu tiêu dùng và khả năng đáp ứng của hạ tầng. Không gian hầm xe đã rơi vào tình trạng quá tải diện tích và tiềm ẩn nguy cơ cháy nổ.

Sự hiện diện của hàng ngàn phương tiện sử dụng pin lithium trong một diện tích chật hẹp, thiếu hệ thống thông gió và giám sát chuyên biệt đang trở thành vấn đề khiến nhiều người bất an mỗi khi gửi xe. Khó khăn lớn nhất không chỉ là chỗ đỗ mà còn là câu chuyện sạc pin. Khi các tầng hầm cấm sạc hoặc không có ổ cắm, nhiều người dân tại nhiều khu chung cư đã phải thực hiện những phương thức cực kỳ nguy hiểm: Đưa xe vào thang máy lên tận căn hộ để sạc. Việc sạc pin tại nhà không chỉ gây mất an toàn cháy nổ cho bản thân hộ gia đình mà còn cho cả tòa nhà, dẫn đến việc ban quản lý phải dán thông báo cấm ngặt nghèo ngay tại sảnh.

Người dân rơi vào thế tiến thoái lưỡng nan: Một mặt được khuyến khích sử dụng phương tiện thân thiện môi trường, mặt khác lại bị chính nơi ở của mình "từ chối" phục vụ vì hạ tầng không tương thích. Đa số chung cư hiện hữu, đặc biệt là các khu nhà ở xã hội hoặc chung cư cũ, hoàn toàn không có quy hoạch chỗ đỗ và khu vực sạc riêng cho xe điện. Hệ thống điện nội bộ được thiết kế chỉ đủ phục vụ nhu cầu chiếu sáng và sinh hoạt cơ bản, không đủ công suất để chịu tải cho hàng trăm trụ sạc cùng lúc. Việc cải tạo hệ thống điện, lắp đặt thêm thiết bị phòng cháy chữa cháy chuyên biệt (như hệ thống thông gió thoát khói tự động, vách ngăn chống cháy) đòi hỏi nguồn kinh phí rất lớn.

Trong khi đó, chủ đầu tư thường không mặn mà đầu tư thêm vào các dự án đã bàn giao, còn cư dân thì khó tìm được tiếng nói chung vì không phải ai cũng dùng xe điện. Thiếu quy chuẩn kỹ thuật, đây là khó khăn lớn nhất mà các chủ đầu tư và ban quản lý đang gặp phải. Hiện nay, Việt Nam vẫn chưa có một bộ quy chuẩn kỹ thuật quốc gia hoàn chỉnh về việc lắp đặt trạm sạc trong nhà chung cư, dẫn đến việc thẩm định thiết kế và kiểm tra an toàn gặp nhiều lúng túng.

Cần sớm có quy định "cứng"

Trong khi chờ đợi một khung pháp lý hoàn chỉnh, nhiều ban quản lý chung cư đã chủ động triển khai các giải pháp sáng tạo và thực tế để hỗ trợ người dân. Tại khu đô thị Kim Văn - Kim Lũ (Hà Nội), ban quản trị đã tận dụng bãi đất trống bên cạnh tòa nhà để làm khu vực gửi và sạc xe điện riêng biệt. Dù còn "thô sơ", nhưng đây là giải pháp "cứu cánh" kịp thời cho cư dân. Trong khi đó, tại Chung cư geleximco (ngõ 897 Giải Phóng, Hà Nội), anh Tuấn Minh, một cư dân sống tại đây cho biết chung cư có ba tầng hầm, sức chứa 100 xe ô tô và hơn 1.000 xe máy. Chung cư có khu vực riêng dành cho xe điện. Ban quản lý tòa nhà đã thiết kế hệ thống ổ điện được thiết kế tiêu chuẩn là 3.5 để đảm bảo an toàn điện. Bên cạnh đó là các hệ thống phòng cháy chữa cháy để ứng phó kịp thời khi có báo động cháy. Tại khu vực để xe điện, bảo vệ chung cư luôn đi kiểm tra, đảm bảo không có xe nào sạc quá 23h đêm.

Anh Tuấn Minh cho biết, chung cư không có khu vực sạc điện cho xe ô tô. Cư dân nào muốn sạc điện ô tô thì phải sang bến xe Giáp Bát nơi gần đó. "Dù mới chỉ có khu vực sạc cho xe máy, xe đạp điện, nhưng như thế cũng "an ủi" phần nào nhu cầu cấp thiết của người dân", anh Tuấn Minh nói. Tại một chung cư trong ngõ 622 Minh Khai (Hà Nội) có khu vực riêng cho khoảng 50 xe đạp, máy điện. Anh Phú Lê, một cư dân tại đây cho biết, xu hướng sử dụng xe điện, trong đó có cả ô tô và xe máy điện đang tăng dần. Số chỗ cho khu vực xe điện chiếm tỷ trọng nhỏ so với xe xăng. Theo anh Phú Lê, quản lý chung cư đang tính chuyện di chuyển chỗ để xe ra bên ngoài tòa nhà, gần khu vực có bảo vệ để dễ quản lý và mở rộng chỗ để xe điện.

Có thể thấy, "phương tiện giao thông xanh" là xu thế không thể đảo ngược, nhu cầu của người dân là cấp thiết. Việc thiết kế, quy hoạch hạ tầng trạm xạc, đặc biệt là tại khu vực dân cư như các khu chung cư là hết sức cấp thiết, cần tính toán bài bản, lâu dài, tính đến lợi ích của chủ đầu tư, người dân. Trước tình hình cấp bách, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Công điện số 27/CĐ-TTg yêu cầu các Bộ, ngành khẩn trương hoàn thiện hạ tầng trạm sạc. Điểm sáng lớn nhất là dự thảo sửa đổi QCVN 04:2021/BXD - Quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về nhà chung cư đang được Bộ Xây dựng hoàn thiện. Dự thảo mới sẽ bổ sung ba nhóm nội dung quan trọng: Khu vực sạc xe điện: Quy định rõ vị trí ưu tiên, biện pháp ngăn chia phân vùng (tối đa 20 chỗ sạc ô tô hoặc 150 chỗ sạc xe máy mỗi phân vùng) để đảm bảo an toàn cháy nổ. Khu vực để xe điện: Tách biệt rõ ràng với xe động cơ đốt trong bằng khoảng cách tối thiểu 2m hoặc vách ngăn chống cháy cao 2m. Khu vực đổi pin: Quy định khắt khe về vị trí lắp đặt, hệ thống chống sét và yêu cầu đối với tủ đổi pin. Đối với các chung cư xây mới, việc bố trí khu vực sạc sẽ là yêu cầu bắt buộc. Với chung cư hiện hữu, Bộ Xây dựng sẽ hướng dẫn tháo gỡ vướng mắc về thủ tục cấp phép cải tạo, dựa trên điều kiện thực tế của từng tòa nhà. Hầu hết người dân đều bày tỏ sự ủng hộ đối với lộ trình chuyển đổi giao thông xanh, hướng tới một tương lai "Sống xanh - Sống an toàn", nhưng họ cũng gửi gắm những mong muốn thiết thực.

Khu vực để xe điện tại một chung cư trên phố Minh Khai

Đó là người dân mong muốn có một bộ tiêu chuẩn rõ ràng để ban quản lý có căn cứ thực hiện, chấm dứt tình trạng "mỗi nơi làm một kiểu" hoặc cấm đoán vô lý. Đồng thời, cần có sự linh hoạt cho chung cư cũ. Chính quyền địa phương cần hỗ trợ quỹ đất công cộng hoặc quỹ đất xen kẹt để xây dựng các trạm sạc tập trung phục vụ cư dân tại những khu vực mà hạ tầng tòa nhà không thể cải tạo. Cư dân kỳ vọng các khu vực sạc phải có hệ thống giám sát hiện đại, lắp đặt camera thông minh có khả năng nhận diện nhiệt và khói sớm để ứng phó kịp thời với sự cố. Việc xây dựng hệ thống trạm sạc xe điện tại chung cư không chỉ là câu chuyện lắp đặt vài ổ cắm điện, mà là một cuộc cải cách về hạ tầng đô thị và tư duy quản lý.

Với sự chỉ đạo quyết liệt từ Chính phủ và những bước đi cụ thể của Bộ Xây dựng, hy vọng rằng trong tương lai gần, mỗi khu chung cư sẽ thực sự là một "điểm dừng xanh" an toàn, nơi người dân có thể yên tâm tận hưởng những tiện ích của công nghệ mà không phải lo âu về những rủi ro lơ lửng trên đầu. ■

Sẽ tích hợp các đầu số khẩn cấp thành một đầu số 113

Bộ Công an được giao chủ trì, phối hợp Bộ Y tế và các Bộ, ngành, địa phương xây dựng, trình phê duyệt Đề án "Tích hợp các đầu số 113, 114, 115 và tổ chức hệ thống thông tin liên lạc trong trường hợp khẩn cấp thành Trung tâm tiếp nhận, xử lý thông tin khẩn cấp quốc gia".

Thượng tá Phạm Hữu Phúc, Phó chánh Văn phòng Bộ Công an cho biết, Đề án được xây dựng theo hướng tích hợp các đầu số 113, 114, 115 thành một đầu số 113. Quá trình thực hiện theo hai giai đoạn, trong đó giai đoạn 1: Tích hợp các đầu số 113, 114, 115 thành một đầu số 113 sử dụng trong toàn quốc và đặt tại Trung tâm Thông tin chỉ huy Công an 34 tỉnh, thành phố; Trung tâm Thông tin chỉ huy Bộ Công an giữ vai trò là Cổng tự động tiếp nhận cuộc gọi (thời gian dưới 5 giây), định tuyến, chuyển hướng cuộc gọi theo mã vùng hoặc theo vị trí gần nhất đến Trung tâm Thông tin chỉ huy Công an tỉnh, thành phố để nhận cuộc gọi, xác minh, phân loại, điều động lực lượng xử lý tại hiện trường; đồng thời, Trung tâm Thông tin chỉ huy Bộ Công an theo dõi, đánh giá, tổng hợp, phân tích số liệu, dữ liệu, kết quả thực hiện.

Đầu số 113 sau khi tích hợp được tổ chức theo mô hình quản trị tập trung (tập trung một đầu số 113, tập trung AI, thông tin dữ liệu, kết nối liên ngành). Cụ thể, cuộc gọi 113 về Cổng tiếp nhận đặt tại Trung tâm Thông tin chỉ huy Bộ Công an, sau đó tổng đài trung tâm căn cứ nhận diện theo mã vùng hoặc cấu hình nghiệp vụ để định tuyến đến Trung tâm Thông tin chỉ huy Công an tỉnh, thành phố. Cổng tiếp nhận được triển khai theo nguyên tắc dự phòng tại ít nhất hai trung tâm dữ liệu đặt tại hai miền Nam, Bắc, tự động chuyển bảo đảm dịch vụ được thông suốt 24/7. Trong trường hợp sự cố (đặc biệt) không thể kết nối đến đầu mối của tỉnh, thành phố, hệ thống sẽ thực hiện chuyển tuyến theo thứ tự ưu tiên sang tuyến dự phòng, số cố định trực ban hoặc số di động trực ban (theo phương thức truyền thống) để bảo đảm cuộc gọi 113 luôn được tiếp nhận và xử lý liên tục.

LÊ DUY

Ra Trường Sa mang theo cả bóng hình Tổ quốc

● **TRẦN HOÀNG**

Hải trình đến với Trường Sa thân yêu không chỉ là chuyến công tác đặc biệt mà còn là hành trình tràn đầy cảm xúc. Giữa trùng khơi nắng gió, họ chạy đua với thời gian, vượt qua khắc nghiệt thời tiết để ghi lại những câu chuyện về ý chí, niềm tin và sức sống nơi đầu sóng, ngọn gió của Tổ quốc.

Còi tàu vang lên ba hồi dài, dội vào không gian như một nghi thức thiêng liêng trước giờ rời bến. Con tàu 571 từ từ rẽ sóng, mang theo đoàn công tác số 8 với 178 đại biểu hướng ra Trường Sa.

Các phóng viên, nhà báo giao lưu, chụp ảnh cùng cán bộ, chiến sĩ hải quân tại đảo Trường Sa

Khi mỗi phút giây đều là "vàng"

Phía sau, đất liền lùi xa dần, chỉ còn lại một vệt tím nhạt nơi chân trời. Phía trước là biển cả bao la, xanh thẳm, mở ra một hải trình đầy thử thách nhưng cũng đong đầy cảm xúc. Trên boong tàu, những cánh tay vẫy mãi không thôi. Có người đứng lặng rất lâu, như muốn giữ lại hình ảnh đất liền thân thuộc trước khi bước vào một không gian hoàn toàn khác biệt. Nơi đó, không còn những tiện nghi quen thuộc, không có khoảng lặng dư thừa, mà mỗi ngày đều là một cuộc chạy đua.

Với nhiều phóng viên, đây là lần đầu tiên họ được ra với Trường Sa. Cảm giác ban đầu là hồi hộp xen lẫn háo hức. Con tàu băng nhanh giữa sóng nước, những cơn say sóng thoáng qua, nhưng rồi nhanh chóng nhường chỗ cho sự thích nghi. Tiếng cười vang lên, những trò chơi giản dị như cờ tướng, gấp hạc giấy, làm hoa… giúp mọi người quên đi cảm giác mệt mỏi. Biển rộng mênh mông, nhưng lòng người lại gần nhau hơn. Hoàng hôn buông xuống, nhuộm đỏ cả mặt biển. Bữa cơm đầu tiên trên boong tàu diễn ra giữa khung cảnh kỳ diệu: Sóng vỗ nhè nhẹ, gió mang theo vị mặn của đại dương, ánh nắng nhạt dần rồi tắt hẳn.

Khi màn đêm phủ xuống, những ánh đèn từ tàu cá xa xa hiện lên lấp lánh như những "ngọn đèn chủ quyền" giữa trùng khơi. Trong khoảnh khắc ấy, nhiều người lặng đi. Biển không chỉ là không gian địa lý, mà còn là nơi lắng đọng cảm xúc, nơi mỗi người nghe rõ hơn nhịp đập của Tổ quốc. Nhưng phía sau những khoảnh khắc lãng mạn ấy là áp lực công việc không hề nhỏ. Tác nghiệp ở Trường Sa đồng nghĩa với việc phải "chạy đua" từng phút. Mỗi điểm đảo hay nhà giàn, đoàn công tác chỉ dừng lại khoảng một, hai giờ. Trong khoảng thời gian ngắn ngủi đó, phóng viên phải nhanh chóng ghi hình, viết nhanh, phỏng vấn, tìm đề tài. Chỉ cần chậm một nhịp, cơ hội sẽ trôi qua. Hải trình dài ngày lênh đênh trên biển khiến nhiều người thấm mệt. Nhưng với người làm báo, mệt không có nghĩa là dừng lại. Họ phải tìm cách "giữ sức để làm việc", bởi cơ hội đến Trường Sa không phải lúc nào cũng có. Sức mạnh tinh thần lúc này trở thành điểm tựa quan trọng nhất.

Nơi cảm xúc ở lại

Với nhà báo Nguyễn Linh (Báo *Văn Hóa*), chuyến tác nghiệp kéo dài hơn một tuần tại Trường Sa là ký ức không thể nào quên. Những ngày đầu, anh cùng nhiều người khác mang theo nỗi lo, làm thế nào để thích nghi nhanh với cuộc sống trên tàu, để không bỏ lỡ cơ hội tác nghiệp quý giá. Nhưng rồi, sự chu đáo, tận tình của các chiến sĩ hải quân đã xóa tan mọi khoảng cách.

Cái nắng đổ lửa của Trường Sa, những cơn gió mang theo hơi muối biển bám rát da thịt khiến ai cũng nhanh chóng "đổi màu da". Nhưng chính trong điều kiện khắc nghiệt ấy, hình ảnh quân và dân nơi đảo xa lại hiện lên rõ nét hơn bao giờ hết. "Chưa đi Trường Sa thấy thật xa, đến rồi mới thấy thật gần. Vì Trường Sa ở ngay trong tim mỗi chúng ta", nhà báo Nguyễn Linh chia sẻ. Những khoảnh khắc thiêng liêng trên đảo trở thành dấu ấn sâu đậm trong lòng mỗi người. Lễ chào cờ giữa biển trời bao la, lễ tưởng niệm các anh hùng liệt sĩ, lễ dâng hương tại Nhà tưởng niệm Bác Hồ… tất cả diễn ra trong không gian trang nghiêm, khiến nhiều thành viên trong đoàn lặng đi vì xúc động. Đặc biệt, tại vùng biển Gạc Ma – Cô Lin – Len Đao, nơi 64 chiến sĩ Hải quân nhân dân Việt Nam đã anh dũng hy sinh năm 1988, đoàn công tác tổ chức lễ tưởng niệm. Những nén nhang được thắp lên, những cánh hoa, cánh hạc được thả xuống biển. Mỗi hành động nhỏ đều chứa đựng sự tri ân sâu sắc từ đất liền gửi ra nơi đầu sóng.

Không chỉ nhà báo Nguyễn Linh, nhiều phóng viên khác cũng mang theo những cảm xúc đặc biệt. Một nhà báo chia sẻ, mỗi hòn đảo là một câu chuyện, một lát cắt riêng, nhưng điểm chung là ý chí và nghị lực phi thường của quân dân nơi đây. Nhà báo Nguyễn Văn Nam Anh (Báo *Dân Trí*) thì ấn tượng mạnh với điều kiện thời tiết khắc nghiệt. "Ở Trường Sa, nắng nóng gay gắt, nhiệt độ cao ảnh hưởng rất lớn đến việc tác nghiệp. Tôi phải cố gắng gấp nhiều lần bình thường để có được bức ảnh ưng ý", anh nói. Dù mệt, nhưng tình yêu biển đảo đã trở thành động lực để anh vượt qua. Những chuyến ca nô giữa sóng lớn cũng là thử thách không nhỏ. Con thuyền chao đảo trước những con sóng cao hàng mét, mọi người phải bám chặt vào thành thuyền. Nhưng ngay trong hoàn cảnh đó, các phóng viên vẫn tranh thủ ghi lại từng khoảnh khắc quý giá, những hình ảnh mà nếu chậm một giây, có thể sẽ không bao giờ có lại. Với nhà báo Nguyễn Thị Phương Thuý (Báo *Vietnamnet*), Trường Sa hiện lên như một "làng Việt Nam thu nhỏ" giữa biển khơi, với đầy đủ trường học, bệnh xá, cây xanh, đời sống sinh hoạt. Nhưng phía sau sự bình yên ấy là những hy sinh thầm lặng. "Bão giông có thể làm đổ cây, tốc mái nhà, nhưng không thể lay chuyển ý chí của những người lính Trường Sa", chị chia sẻ.

Chuyến đi không chỉ mang lại tư liệu báo chí mà còn là hành trình thay đổi nhận thức. Khi trở về, nhiều phóng viên nhận ra rằng những khó khăn của mình nơi đất liền trở nên nhỏ bé. Điều còn lại là trách nhiệm, làm nghề bằng sự tận tâm, để lan tỏa tình yêu biển đảo, tình yêu Tổ quốc đến với độc giả. Trường Sa vì thế không chỉ là điểm đến. Đó là nơi cảm xúc ở lại. Là nơi mỗi người mang về không chỉ bài viết, khuôn hình, mà còn là niềm tin, lòng biết ơn và một lời nhắc nhở sâu sắc về trách nhiệm với đất nước.

Một lần ra Trường Sa, là một lần mang theo cả bóng hình Tổ quốc. ■

Huế mở đợt cao điểm chấn chỉnh môi trường du lịch

UBND TP Huế vừa tổ chức cuộc họp triển khai đợt cao điểm chấn chỉnh và nâng cao môi trường du lịch, đồng thời rà soát công tác quản lý, khai thác các bãi tắm cộng đồng, sông hồ, suối thác trên địa bàn. Hiện nay, Huế có hệ thống tài nguyên du lịch phong phú với 16 điểm du lịch được công nhận cùng nhiều bãi biển, đầm phá, sông hồ và suối thác trải rộng trên địa bàn. Đây là lợi thế quan trọng để phát triển du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng, du lịch biển và nghỉ dưỡng gắn với thiên nhiên, góp phần xây dựng thương hiệu điểm đến xanh, sạch, hấp dẫn.

Thời gian qua, công tác quản lý môi trường du lịch tại Huế đã có nhiều chuyển biến tích cực; các đơn vị đã tăng cường kiểm tra, xử lý vi phạm trong hoạt động kinh doanh; chú trọng bảo đảm an toàn cho du khách, vệ sinh môi trường, niêm yết giá công khai và nâng cao chất lượng phục vụ… Tuy nhiên vẫn còn nhiều tồn tại cần sớm khắc phục như tình trạng chèo kéo, đeo bám du khách; kinh doanh không niêm yết giá; vệ sinh môi trường tại một số điểm tham quan chưa bảo đảm; hạ tầng phục vụ du lịch còn thiếu đồng bộ. Bên cạnh đó, nguy cơ mất an ninh, an toàn tại các khu vực biển, suối thác trong mùa cao điểm vẫn tiềm ẩn.

Ông Trần Hữu Thùy Giang, Phó Chủ tịch UBND TP Huế yêu cầu ngành du lịch và các địa phương triển khai quyết liệt đợt cao điểm chấn chỉnh môi trường du lịch trên toàn địa bàn, xem đây là nhiệm vụ trọng tâm nhằm xây dựng hình ảnh du lịch Huế văn minh, thân thiện và an toàn; xây dựng kế hoạch ra quân đồng loạt và duy trì kiểm tra định kỳ hằng tháng. UBND TP Huế sẽ tập trung xử lý dứt điểm các "điểm nóng" về môi trường du lịch, chấn chỉnh nạn chèo kéo khách, quản lý xe cộ, hàng rong và các bãi đỗ xe tự phát.

Tại những địa phương có biển, sông, hồ, suối thác, lãnh đạo TP Huế yêu cầu tăng cường lực lượng cứu hộ cứu nạn, bảo đảm an ninh trật tự, kiểm soát xả rác, ô nhiễm môi trường và tổ chức khai thác du lịch hợp lý, bền vững. Cùng với đó, đẩy mạnh tuyên truyền, tập huấn kỹ năng làm du lịch cho cộng đồng, góp phần xây dựng hình ảnh con người Huế thân thiện, mến khách trong mắt du khách. **THÙY AN**

Tuần Du lịch Ninh Bình sẽ mở rộng không gian trải nghiệm

Tuần Du lịch Ninh Bình năm 2026 với chủ đề "Ninh Bình - Hành trình di sản qua các thời đại", dự kiến diễn ra trong 10 ngày cuối tháng 5. Điểm nhấn của Tuần lễ là chương trình khai mạc nghệ thuật "Nét họa ngàn năm", tái hiện bức tranh xuyên suốt từ quá khứ đến hiện tại, tôn vinh vẻ đẹp của Tam Cốc.

Nổi bật trong chuỗi hoạt động là Lễ hội Sắc vàng Tam Cốc với các trải nghiệm mùa lúa chín, đoàn rước lễ vật nông sản cùng nhiều loại hình nghệ thuật dân tộc đặc sắc. Bên cạnh đó, Lễ hội âm nhạc sáng tạo Tràng An (Forestival) tại Quần thể danh thắng Tràng An sẽ mang đến không gian nghệ thuật đa phương tiện với chủ đề "Chiến binh bình minh", quy tụ nhiều nghệ sĩ nổi tiếng. Liên hoan Yosakoi Việt Nam 2026 tiếp tục được tổ chức với chủ đề "Giao thoa văn hóa - Lan tỏa năng lượng - Gắn kết tình hữu nghị", tạo sân chơi giao lưu giữa các đoàn nghệ thuật Việt Nam và Nhật Bản. Lễ hội du lịch biển Ninh Bình sẽ được tổ chức theo hướng mở rộng không gian trải nghiệm cho du khách.

MINH LÝ

Phát triển du lịch bền vững làng Quỳnh Sơn

UBND tỉnh Lạng Sơn vừa phối hợp cùng Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam tổ chức chương trình khảo sát và làm việc nhằm định hướng phát triển bền vững Làng du lịch cộng đồng Quỳnh Sơn (xã Bắc Sơn) gắn với danh hiệu Làng du lịch tốt nhất năm 2025 do UN Tourism vinh danh.

Tỉnh Lạng Sơn đã cụ thể hóa danh hiệu này bằng Quyết định số 427/QĐ-UBND về Đề án phát triển làng du lịch cộng đồng Quỳnh Sơn, tập trung vào việc bảo tồn, giữ gìn nguyên trạng kiến trúc nhà sàn truyền thống của người Tày và các giá trị văn hóa phi vật thể như hát Then, đàn Tính. Kết hợp du lịch với nông nghiệp, trải nghiệm làng nghề ngói âm dương...

Phó Cục trưởng Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam Hà Văn Siêu khẳng định, danh hiệu Làng du lịch tốt nhất năm 2025 là bước đệm quan trọng để du lịch Quỳnh Sơn vươn xa hơn. Tuy nhiên, đi kèm với đó là yêu cầu cao về công tác quản lý và bảo tồn để giữ vững vị thế trên bản đồ du lịch toàn cầu. Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam cam kết sẽ đồng hành cùng Lạng Sơn để hình thành mạng lưới các làng du lịch tốt nhất Việt Nam.

HOÀNG CÚC

Cần "mạo hiểm" để khai thác du lịch mạo hiểm

TÙNG DUY

Những năm gần đây, du lịch mạo hiểm (DLMH) ngày càng thu hút sự quan tâm của nhiều du khách, đặc biệt là những người ưa khám phá, trở về với tự nhiên. Để du lịch mạo hiểm thực sự trở thành một hướng đi hiệu quả, doanh nghiệp du lịch cần chú trọng đến yếu tố an toàn và trải nghiệm của khách hàng và đặc biệt cần "mạo hiểm" trong đầu tư và khai thác.

Nhiều tiềm năng

Với 3/4 địa hình là đồi núi, các hệ thống sông ngòi chằng chịt, nhiều hang động đẹp, nhiều khu rừng nguyên sinh nhiệt đới cũng như các khu bảo tồn thiên nhiên, vườn quốc gia rộng lớn, hơn 3.000km bờ biển trải dài từ Bắc đến Nam là điều kiện thuận lợi cho việc phát triển các loại hình DLMH.

Việt Nam có rất nhiều thác nước đẹp và hùng vĩ để có thể tổ chức loại hình du lịch vượt thác đầy hấp dẫn như thác Đầu Đẳng, thác Dray Sap, Dray Nu, thác Dam Bri ở Tây Nguyên, thác Bản Giốc và nhiều thác nước khác ở vùng núi Đông Bắc và Tây Bắc của Tổ quốc. Với lợi thế bờ biển dài, hàng trăm bãi biển và nhiều hòn đảo đẹp Cát Bà, Cù Lao Chàm, Phú Quốc, Côn Đảo, các đảo trong vịnh Hạ Long, Bái Tử Long có thể tổ chức nhiều loại hình DLMH như lặn biển, đua thuyền kayak, đua thuyền buồm, lướt ván, dù bay trên biển…

Thực tế cho thấy, đối tượng khách tham gia DLMH chủ yếu vẫn là khách quốc tế, số lượng khách Việt Nam không nhiều nhưng có xu hướng tăng. Điều này là động lực để một số công ty tiên phong về DLMH xây dựng các kịch bản phiêu lưu như: "Sinh tồn nơi hoang đảo", "Chinh phục núi rừng Tây Bắc", "Vượt dãy Trường Sơn"… được thiết kế gồm nhiều chặng trải nghiệm như đi xe đạp địa hình, leo núi, leo vách, chèo thuyền, vượt thác...

Một số trò chơi "lạ" có mặt tại Việt Nam gần đây như Flyboard, Highwire, Zipline, nhảy dù, nhảy Bungee… tuy nhiên, theo đánh giá của nhiều chuyên gia du lịch, DLMH tại Việt Nam mới đang trong giai đoạn hình thành. Vì thế từ sản phẩm, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ, nguồn nhân lực đến cách thức tổ chức, thị trường du khách, hoạt động kinh doanh và cả mặt quản lý nhà nước cho loại hình này vẫn còn rất sơ khai. Có thể thấy điều này ở nhận thức về DLMH của phần lớn du khách và nhà tổ chức DLMH.

Mặt khác DLMH đòi hỏi người tham gia phải có sức khỏe, kỹ thuật thực hiện cũng như kiến thức trong các hoạt động mạo hiểm. Bên cạnh đó, nhà tổ chức phải cung cấp đầy đủ trang thiết bị, kỹ thuật hỗ trợ chuyến đi mạo hiểm và nhất là bảo đảm an toàn tính mạng cho du khách. Tuy nhiên, trên thực tế vẫn có những công ty tổ chức tour DLMH mà lại không có thiết bị tối thiểu do chi phí quá cao. Đội ngũ nhân viên du lịch chuyên phục vụ cho DLMH cũng là một thách thức.

Đã có lối đi

Mới đây, theo đề nghị của Bộ VHTTDL và Ủy ban Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng Quốc gia, Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ đã ban hành Quyết định về việc công bố Tiêu chuẩn quốc gia TCVN 14602:2026 - ISO 3021:2023 về Du lịch mạo hiểm - Hoạt động đi bộ đường dài và đi bộ đường dài mạo hiểm - Yêu cầu và khuyến nghị.

Tiêu chuẩn quy định các tiêu chí về đặc điểm và mức độ khó để phân loại lộ trình đi bộ đường dài và đi bộ đường dài mạo hiểm; áp dụng cho các hoạt động đi bộ đường dài và đi bộ đường dài mạo hiểm và được cung cấp như một sản phẩm du lịch. Tiêu chuẩn không bao gồm việc thiết kế sản phẩm du lịch liên quan đến giai đoạn lập kế hoạch, phát triển sản phẩm và không áp dụng với các dịch vụ du lịch bổ trợ khác.

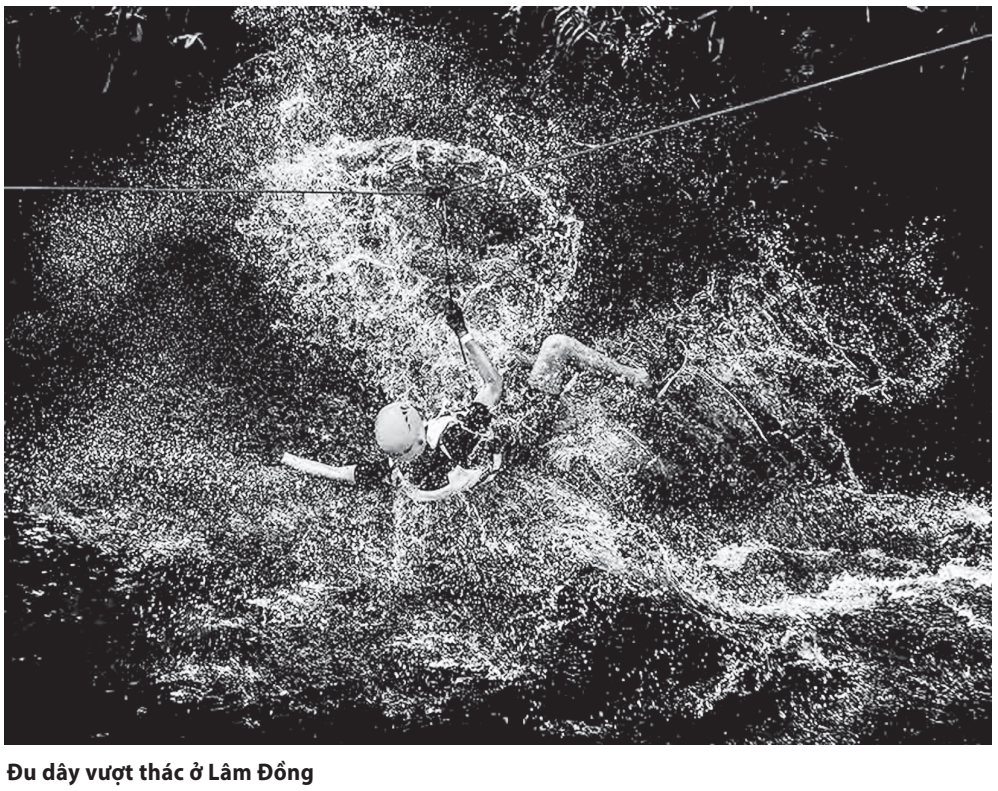
Về yêu cầu dịch vụ, Tiêu chuẩn yêu cầu sản phẩm du lịch đi bộ đường dài và đi bộ đường dài mạo hiểm phải được thiết kế và cung cấp theo cách đảm bảo an toàn cho người tham gia, trưởng nhóm và nhân sự liên quan, đồng thời thông báo rõ ràng các rủi ro nội tại cho tất cả các bên liên quan hoặc bên quan tâm.

Đơn vị cung cấp hoạt động du lịch mạo hiểm chịu trách nhiệm vận hành hoạt động cần đảm bảo rằng các trưởng nhóm đáp ứng các yêu cầu về trình độ chuyên môn được quy định trong tiêu chuẩn; duy trì hồ sơ về quá trình phát triển năng lực liên tục của trưởng nhóm. Đảm bảo các dịch vụ do bên thứ ba cung cấp có ảnh hưởng đến chất lượng và an toàn của sản phẩm du lịch phải tuân thủ các yêu cầu của tiêu chuẩn và các yêu cầu bổ sung do đơn vị tổ chức đề ra; đảm bảo có kế hoạch và quy trình kiểm tra an toàn của thiết bị, dụng cụ và vật tư cần sử dụng xuyên suốt các hoạt động du lịch mạo hiểm; các kiểm tra an toàn này phải được thực hiện trước khi diễn ra hoạt động và kết quả kiểm tra phải được ghi lại và có sẵn để xem xét.

Đơn vị cung cấp hoạt động du lịch mạo hiểm phải tuân thủ các quy định hiện hành về việc sử dụng môi trường tham quan; áp dụng các kế hoạch sử dụng hoặc kế hoạch khu vực sinh thái hiện có khi điểm tham quan nằm trong khu bảo tồn hoặc trong khu vực có hạn chế về môi trường. Đưa ra các biện pháp để thực hiện và cải thiện việc chăm sóc vệ sinh, ngăn ngừa lây nhiễm cho nhân viên, người tham gia và các cộng đồng được ghé thăm và nâng cao điều kiện sức khỏe tại điểm đến du lịch mạo hiểm. Đảm bảo rằng dự báo thời tiết và mọi nguy hiểm đều được tính đến trước khi bắt đầu hoạt động; điều quan trọng là theo dõi thông tin có sẵn từ các cơ quan liên quan về các điều kiện nguy hiểm.

Độ tuổi tối thiểu của người tham gia các sản phẩm du lịch có hoạt động đi bộ đường dài và đi bộ đường dài mạo hiểm được xác định bởi các cơ quan quản lý có thẩm quyền. Đơn vị cung cấp hoạt động du lịch mạo hiểm nếu cung cấp sản phẩm du lịch cho trẻ em dưới độ tuổi tối thiểu hoặc cho người tham gia là người khuyết tật thì phải được lập kế hoạch riêng có tính đến đặc điểm, quy trình và thiết bị cần thiết để đảm bảo an toàn cho người tham gia; có thể yêu cầu chuyên gia, thiết bị và điều kiện chuyên biệt, khác với những gì được quy định trong tiêu chuẩn.

Theo nhiều chuyên gia du lịch, cùng với sự phát triển của du lịch Việt Nam và lợi thế thiên nhiên hùng vĩ được xếp vào hàng "mạo hiểm" của thế giới thì việc thu hút khách quốc tế đến trải nghiệm là trong tầm tay. Vấn đề là chúng ta cần nhanh chóng khắc phục những điểm yếu như nhân lực, kỹ thuật… và quan trọng hơn cả là phải dám "mạo hiểm". ■

Đu dây vượt thác ở Lâm Đồng

TRIỂN KHAI THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT SỐ 80-NQ/TW VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM:

Từ nghị quyết đến động lực phát triển đất nước

● PGS.TS BÙI HOÀI SƠN

Hôm nay 20.4, Quốc hội thảo luận ở Tổ Nghị quyết về phát triển văn hóa Việt Nam trong bối cảnh Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 7.1.2026 về phát triển văn hóa Việt Nam, còn Chính phủ trước đó đã thống nhất hồ sơ dự thảo Nghị quyết của Quốc hội về các cơ chế, chính sách đột phá cho lĩnh vực này. Đây không chỉ là một bước đi về mặt kỹ thuật lập pháp, mà còn là dấu hiệu cho thấy văn hóa đang thực sự được đặt vào vị trí trung tâm của chiến lược phát triển quốc gia, như một nền tảng tinh thần, một nguồn lực nội sinh và một động lực mới cho tăng trưởng bền vững.

Khi văn hóa được nhìn như một trụ cột phát triển

Một trong những chuyển động quan trọng nhất của dự thảo là sự thay đổi trong cách tiếp cận. Từ rất lâu, điểm nghẽn của văn hóa không hẳn nằm ở chỗ chúng ta thiếu nhận thức, mà ở chỗ nhận thức đúng nhiều khi chưa được chuyển hóa thành ưu tiên chính sách đủ mạnh. Văn hóa vẫn thường được nhắc đến như điều rất quan trọng, nhưng khi phân bổ nguồn lực, khi bố trí đất đai, khi thiết kế chính sách thuế, khi xây dựng hạ tầng, khi bàn về động lực tăng trưởng, văn hóa lại hay bị xếp ở vòng ngoài. Dự thảo nghị quyết lần này gửi đi một thông điệp khác đó là đã đến lúc phải đặt văn hóa vào trung tâm của tư duy phát triển.

Tinh thần ấy thể hiện rất rõ ở quy định về nguồn lực phát triển văn hóa, trong đó Nhà nước bảo đảm chi cho văn hóa hằng năm tối thiểu 2% tổng chi ngân sách nhà nước và tăng dần theo yêu cầu phát triển, đồng thời bảo đảm kinh phí cho Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa. Đây không chỉ là một con số, mà là một sự khẳng định nguyên tắc đầu tư cho văn hóa không phải là chi tiêu phụ, mà là đầu tư cho phát triển bền vững, cho chất lượng con người, cho sức bền của quốc gia trong dài hạn. Tư duy mới ấy cũng thể hiện ở chỗ dự thảo dành dung lượng đáng kể cho các cơ chế đặc thù đối với công trình trọng điểm về văn hóa, thể thao.

Chính ở đây, tôi cho rằng có thể tiếp tục mở rộng thêm một hướng rất đáng suy nghĩ đó là cùng với đầu tư cho các công trình văn hóa chuyên biệt, cần nghiên cứu cơ chế dành một tỷ lệ nhất định trong tổng mức đầu tư của các dự án hạ tầng công cộng lớn cho các hạng mục văn hóa, nghệ thuật, mỹ thuật công cộng.

Mở đường cho một nền kinh tế giàu bản sắc

Điểm đáng chú ý thứ hai của dự thảo là không dừng lại ở câu chuyện gìn giữ cái đã có, mà mạnh dạn mở đường cho việc tạo ra giá trị mới từ văn hóa. Dự thảo đã đề cập khá cụ thể đến việc hình thành cụm, khu công nghiệp sáng tạo văn hóa, tổ hợp sáng tạo văn hóa, hỗ trợ doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực văn hóa tiếp cận đất đai, mặt bằng, hạ tầng số và các giải pháp công nghệ cao. Những lĩnh vực trọng tâm được nêu như du lịch văn hóa, điện ảnh, nghệ thuật biểu diễn, mỹ thuật, trò chơi điện tử trên mạng đều là những ngành có tiềm năng lớn, có khả năng tạo giá trị gia tăng cao, thu hút giới trẻ, thúc đẩy đổi mới sáng tạo và lan tỏa hình ảnh quốc gia.

Văn hóa được nhìn như một trụ cột phát triển — Ảnh: NG.HÀ

Chúng ta đã nói về công nghiệp văn hóa nhiều năm, nhưng điều còn thiếu chính là một khung thể chế đủ mạnh để doanh nghiệp, nghệ sĩ, nhà đầu tư, nhà sáng tạo và chính quyền địa phương có thể cùng bước vào cuộc chơi với một niềm tin chính sách rõ ràng. Dự thảo nghị quyết lần này là một tín hiệu tích cực vì nó không chỉ nói "khuyến khích" một cách chung chung, mà bắt đầu bàn đến những công cụ cụ thể như ưu đãi tiếp cận đất đai, hỗ trợ thuế, hỗ trợ hạ tầng, mô hình hợp tác công tư, hỗ trợ quảng bá và xuất khẩu sản phẩm văn hóa ra nước ngoài.

Ở đây theo tôi có thể cân nhắc mạnh hơn nữa về chính sách thuế như một đòn bẩy phát triển. Dự thảo đã đề xuất mức thuế suất giá trị gia tăng 5% cho một số hoạt động như sản xuất phim, phát hành phim, phổ biến phim, triển lãm, thể dục thể thao và biểu diễn nghệ thuật. Đây là hướng đi rất đáng ủng hộ, vì nó thể hiện sự thừa nhận rằng văn hóa cần được đối xử như một lĩnh vực có ý nghĩa chiến lược, cần những ưu đãi đủ hấp dẫn để tạo cú hích cho đầu tư và sáng tạo.

Một điểm rất đẹp trong dự thảo là vẫn giữ được sự cân bằng giữa phát triển công nghiệp văn hóa với bảo tồn các giá trị truyền thống. Các quy định về ưu tiên nguồn lực cho văn hóa các dân tộc thiểu số, nghệ thuật dân gian, nghệ thuật truyền thống, bảo vật quốc gia, cổ vật quý hiếm, về đầu tư cho các đơn vị sự nghiệp công lập cung cấp dịch vụ văn hóa nghệ thuật truyền thống, về bảo đảm thời lượng phát sóng cho các chương trình văn hóa dân gian, nghệ thuật truyền thống, cho thấy dự thảo không chạy theo tư duy thị trường thuần túy.

Đây là điều rất quan trọng. Bởi nếu công nghiệp văn hóa mà tách khỏi cội nguồn dân tộc, khỏi trí nhớ lịch sử, khỏi di sản, khỏi bản sắc cộng đồng, thì chúng ta có thể tạo ra doanh thu trước mắt nhưng khó tạo ra giá trị bền lâu. Ngược lại, nếu chỉ giữ gìn mà không thổi được sinh khí mới vào di sản, không tạo được không gian tiêu dùng và sáng tạo hiện đại, thì di sản cũng dễ đứng ngoài đời sống. Giá trị của dự thảo lần này là ở chỗ nó gợi ra một con đường trung hòa giữa hai cực ấy: Bảo tồn để phát triển, phát triển để làm sống bền di sản.

Chuẩn bị nền móng cho tương lai

Một nghị quyết về phát triển văn hóa trong năm 2026 mà không nói mạnh đến chuyển đổi số thì sẽ khó bắt kịp thời đại. Dự thảo lần này đã thể hiện khá rõ tinh thần đó. Việc Nhà nước ưu tiên đầu tư cơ sở dữ liệu quốc gia về văn hóa, hạ tầng số, nền tảng dùng chung, giao Bộ VHTTDL xây dựng nền tảng văn hóa số toàn dân, cung cấp thư viện số, bảo tàng số, nghệ thuật biểu diễn trực tuyến, lớp học nghệ thuật trực tuyến; đồng thời hỗ trợ doanh nghiệp tiếp cận công nghệ tiên tiến, thu hút đầu tư từ các tập đoàn công nghệ lớn vào hạ tầng số cho văn hóa, là những bước đi cho thấy tư duy lập pháp đã bắt đầu nhìn thấy tương lai.

Không chỉ dừng ở hạ tầng, dự thảo còn nhìn tới yếu tố con người. Chính sách phát triển tài năng, tuyển dụng không qua thi tuyển đối với một số nghệ sĩ, vận động viên tài năng, du học sinh được đào tạo bằng ngân sách nhà nước ở nước ngoài; phụ cấp ưu đãi nghề, chế độ bồi dưỡng luyện tập và biểu diễn; hỗ trợ đào tạo lại cho những người hết tuổi nghề; hỗ trợ đào tạo nhân lực chất lượng cao cho công nghiệp văn hóa, đổi mới sáng tạo, sáng tạo nội dung số, giám tuyển, giám định tác phẩm… là những điểm rất nhân văn và rất trúng.

Ở đây tôi cho rằng, tinh thần tích cực của dự thảo nên được nối dài thêm bằng những chính sách mạnh hơn nữa về đầu tư cho giáo dục nghệ thuật, giáo dục thẩm mỹ và đào tạo nhân lực sáng tạo ngay từ sớm. Văn hóa không thể phát triển chỉ bằng vài chương trình ngắn hạn, mà phải bằng một chiến lược trồng người lâu dài. Một xã hội biết thưởng thức nghệ thuật, biết quý di sản, biết đọc, biết nghe, biết xem, biết tranh luận có văn hóa, biết tôn trọng sáng tạo, thì tự thân nó sẽ tạo ra thị trường cho văn hóa, và từ đó tạo ra động lực cho cả hệ sinh thái phát triển.

Dự thảo cũng có một điểm rất đáng chú ý là quy định về quảng bá, xúc tiến, phát triển sản phẩm, thị trường công nghiệp văn hóa Việt Nam, trong đó có hỗ trợ các chương trình quảng bá sản phẩm văn hóa tiêu biểu ở nước ngoài, hỗ trợ trưng bày chuyên đề di sản Việt Nam tại các bảo tàng có uy tín trên thế giới, và chính sách hoàn trả chi phí hợp lệ phát sinh tại Việt Nam cho các tổ chức, cá nhân nước ngoài sử dụng bối cảnh Việt Nam để sản xuất phim. Khi được triển khai tốt, những cơ chế ấy sẽ không chỉ mang lại giá trị kinh tế trực tiếp, mà còn giúp Việt Nam kể câu chuyện của mình bằng những phương thức hiện đại hơn, hấp dẫn hơn, rộng mở hơn.

Có thể nói, điều đáng quý ở thời điểm này là văn hóa đang dần được trả về đúng vị trí vốn có của nó: Không phải phần trang trí cho phát triển, mà là một trong những điều kiện làm nên chất lượng phát triển. Quốc hội thảo luận ở Tổ về Nghị quyết phát triển văn hóa Việt Nam ngày 20.4 vì thế không chỉ là một hoạt động nghị trường. Đó còn là một tín hiệu của niềm tin: Niềm tin rằng khi thể chế được hoàn thiện, khi nguồn lực được bảo đảm, khi chính sách đủ mở và đủ sâu, thì văn hóa sẽ không còn bị xem là lĩnh vực "khó đo đếm", "khó ưu tiên", mà sẽ trở thành một trụ cột thật sự của hành trình chấn hưng dân tộc.

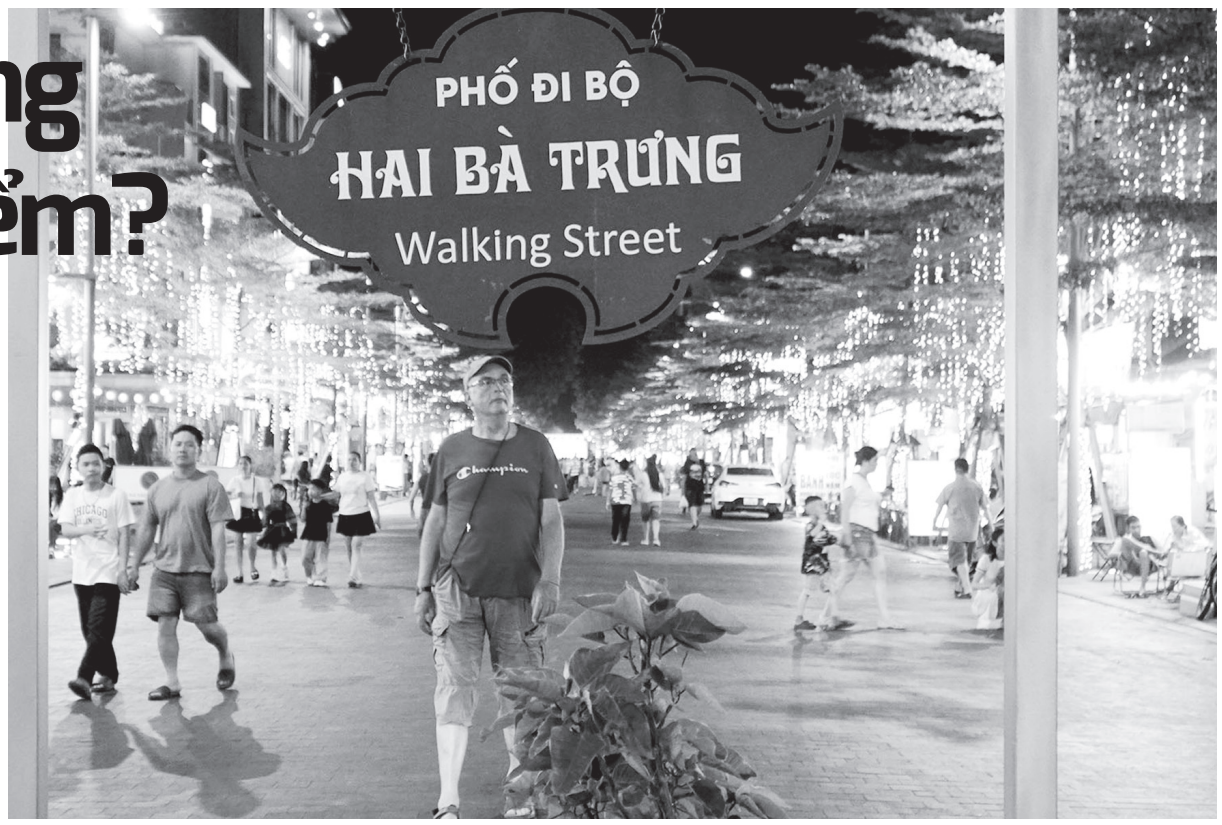
Và có lẽ, điều đẹp nhất của dự thảo này nằm ở chỗ nó không chỉ nói về gìn giữ quá khứ, mà còn khơi mở tương lai. Một tương lai trong đó di sản được sống cùng đời sống mới; nghệ thuật hiện diện ngay trong không gian công cộng hằng ngày; người làm văn hóa được trân trọng hơn; doanh nghiệp sáng tạo có thêm động lực đầu tư; công nghệ số trở thành cánh tay nối dài của bản sắc; và văn hóa Việt Nam có thể bước ra thế giới bằng một diện mạo tự tin, hiện đại nhưng vẫn đậm sâu cốt cách dân tộc. Đó là hướng đi tích cực mà dự thảo Nghị quyết lần này đang gợi ra. Và cũng là điều khiến chúng ta có quyền kỳ vọng rằng, từ nghị quyết hôm nay, sẽ mở ra một chặng đường phát triển mới cho văn hóa Việt Nam ngày mai. ■

KINH TẾ ĐÊM BAO GIỜ THỰC SỰ "PHÁT SÁNG"?

Bài 2: Thấy gì ở những mô hình thí điểm?

● **Bài, ảnh: H.HẢI-K.CHI-T.KHIÊM-H.NHUNG- S.THÙY**

Sau ba năm triển khai Đề án "Một số mô hình phát triển sản phẩm du lịch đêm" của Bộ VHTTDL, nhiều địa phương xác định du lịch đêm là hướng đi chiến lược trong cơ cấu sản phẩm du lịch và là sản phẩm chủ đạo để phát triển kinh tế đêm (KTĐ).

Nhiều du khách đến phố đi bộ Hai Bà Trưng (TP Huế) chỉ để… di dạo

Tuy nhiên, do đầu tư chưa tới tầm, thiếu đồng bộ, trùng lắp sản phẩm, chưa có điểm nhấn văn hóa bản địa… dẫn đến không ít mô hình thí điểm "chưa thắm đã vội tàn".

"Điệp khúc" ế hàng và đóng… cửa

Là trung tâm du lịch lớn của cả nước, TP.HCM đã đưa nhiều mô hình phố ẩm thực, không gian đi bộ và hoạt động giải trí du lịch đêm vào phục vụ du khách nhằm thúc đẩy phát triển KTĐ. Trong đó, nhiều phố đi bộ, ẩm thực trở thành điểm đến quen thuộc của du khách như phố đi bộ Bùi Viện, Nguyễn Huệ, Vĩnh Khánh, Hồ Thị Kỷ, Phan Xích Long…

Tích cực hơn, từ tín hiệu lạc quan lúc đầu, nhiều địa phương đã lên kế hoạch nhân rộng các mô hình để tạo động lực phát triển KTĐ của địa phương. Tuy nhiên sau thời gian ngắn đưa vào hoạt động, nhiều phố ẩm thực rơi vào tình trạng trầm lắng, du khách thưa dần, doanh thu giảm… khiến tiểu thương đóng quầy, trả mặt bằng. Điển hình trong số đó là phố ẩm thực Hồ Thị Kỷ (phường Vườn Lài), chính thức đi vào hoạt động từ năm 2019, thời gian đầu tuyến phố này được du khách biết tới là "thiên đường" ẩm thực đường phố với khoảng 100 gian hàng buôn bán đa dạng các món ăn đường phố. Khoảng từ 16h đến 23h dòng người chen chân chật kín cả tuyến phố, nhất là vào các ngày thứ 7, Chủ nhật và dịp lễ…

Cả gia đình gắn bó với tuyến phố này từ thời sơ khai cho đến nay, anh Nam (chủ quầy Xiên nướng 87) cho biết, những năm trước du khách rất đông, độ tiêu xài cũng mạnh, hàng quán tấp nập khách ra vào. Thời điểm đông khách, mỗi đêm anh bán hơn cả 1.500 xiên nướng các loại, mang về doanh thu đáng kể cho gia đình. Thế nhưng gần đây, sự sôi động của tuyến phố đã giảm dần theo sự thưa vắng của du khách, mỗi đêm anh Nam chỉ bán được khoảng 500 xiên, những ngày cuối tuần và dịp lễ khách đông hơn thì bán được tầm 700 xiên, doanh thu giảm đi khoảng 50%. Lý giải về điều này, anh Nam cho rằng do sản phẩm ăn uống ở đây quá đơn điệu, du khách đến ăn một lần ít khi trở lại, chưa kể tiểu thương ở đây thấy món nào bán chạy là thi nhau bán món đó, khi khách vắng thì cùng nhau đóng quầy.

Sinh sau đẻ muộn là phố ẩm thực Phan Xích Long (phường Cầu Kiệu), ra đời theo Đề án của Đại hội Đảng bộ quận Phú Nhuận (thời điểm chưa sáp nhập) lần thứ XII nhiệm kỳ 2020 - 2025 nhằm khai thác tiềm năng du lịch của địa phương, thúc đẩy phát triển KTĐ theo chủ trương của TP.HCM. Chính thức đưa vào hoạt động từ đầu năm 2024, địa phương bố trí không gian ẩm thực chung tại Trung tâm Thể dục thể thao Rạch Miễu với hàng chục gian hàng buôn bán nhiều đặc sản. Thế nhưng hoạt động chưa đến một năm thì khu này đóng cửa, tiểu thương trả mặt bằng do ế ẩm. Sau đó, một doanh nghiệp "đổ tiền" vào đầu tư với hy vọng vực dậy không gian ẩm thực này, tuy nhiên sau vài tháng hoạt động không mấy khả quan và thua lỗ, doanh nghiệp buộc phải "cuốn gói" vào khoảng giữa năm 2025, mặt bằng không gian ẩm thực bỏ trống từ đó đến nay.

Gọi là phố ẩm thực nhưng dịch vụ ăn uống trên tuyến phố này hiện chỉ còn hoạt động ở hai bên mặt tiền đường Phan Xích Long với phần nhiều thương hiệu nước ngoài, thời gian hoạt động chỉ kéo dài đến 23h. Sau thời gian này, các điểm ăn uống bắt đầu ngắt điện, du khách ăn uống xong muốn vui chơi, giải trí lâu hơn cũng không biết tìm ở đâu? Chia sẻ với *Văn Hóa*, Phó Giám đốc Sở Du lịch TP.HCM Lê Trương Hiền Hòa nhận định, mặc dù có tài nguyên văn hóa phong phú nhưng thành phố đang thiếu các sản phẩm đặc thù về đêm, chưa có những "cú hích" đủ mạnh để nâng tầm các giá trị tài nguyên này thành lợi thế cạnh tranh bền vững. Công tác quảng bá cũng chưa đồng bộ, hiện tại đang thiếu một kênh truyền thông thống nhất, chuẩn hóa dữ liệu khiến du khách và các công ty lữ hành khó tiếp cận để chọn lựa các dịch vụ đêm phù hợp.

Khu phố... buồn

Tại Hà Nội, phố đi bộ Trịnh Công Sơn dài 900m nằm giữa khu đầm sen, đi vào hoạt động từ năm 2018, sau khoảng thời gian gián đoạn do đại dịch Covid-19, đến tháng 5.2022, tuyến phố này mở cửa trở lại phục vụ du khách nhưng không còn sôi nổi như trước. Lượng người đến trải nghiệm không gian, dịch vụ ngày càng ít dần và đến nay dường như rơi vào quên lãng.

Ghi nhận của phóng viên *Văn Hóa* cho thấy, khu phố hiện trong tình cảnh đìu hiu, "bỏ bê" đến ảm đạm, ô tô đỗ kín hai bên đường, rất ít bóng dáng người đi bộ. Khu vực sân khấu chính có màn hình led nhưng hầu như im lặng, không hoạt động nghệ thuật, chỉ lác đác một vài người dân đến vui chơi. Cả tuyến phố chìm trong bóng đêm nhạt nhoà và ảm đạm, hàng chữ Phố đi bộ Trịnh Công Sơn được tạo hình ở đầu ngõ 431 Âu Cơ, tuy nhiên nếu không để ý hoặc lần đầu đến đây, du khách khó nhận ra đây là không gian của phố đi bộ Trịnh Công Sơn. Chia sẻ với phóng viên, ông Nguyễn Thanh Hà (62 tuổi), cựu chiến binh ở tổ 4, cụm 2 (phường Tây Hồ) cho biết các ki ốt bán đồ ăn, khu vực hát chèo, khu cho thuê xe điện cho trẻ em vui chơi… được dựng lên một, hai năm đầu nhưng không có sức cuốn hút. "Trong khi đó, không chỉ du khách, người dân địa phương cũng có nhu cầu vui chơi giải trí rất lớn, thế mà cả tuyến phố rơi vào cảnh buồn vắng thế này, thiết nghĩ do không có điểm nhấn để thu hút mọi người", ông Hà buồn rầu nói.

Không riêng gì phố đi bộ Trịnh Công Sơn, phố đi bộ Trần Nhân Tông cũng đang trong tình cảnh "khu phố buồn", lướt quanh phố vào hai ngày cuối tuần, phóng viên "đỏ mắt" tìm hàng quán, dịch vụ, đâu đó chỉ có vài điểm cho thuê xe điện trẻ em và người dân tập thể dục, thưa vắng du khách. Tại Đà Lạt (Lâm Đồng), để hình thành không gian dịch vụ sôi động và kéo giãn dòng khách, giảm áp lực cho khu chợ đêm Đà Lạt, chính quyền địa phương đưa khu ẩm thực đêm trước Vườn hoa vào hoạt động từ cuối năm 2023 với 50 gian hàng kinh doanh đặc sản, ẩm thực và quà lưu niệm… Sau thời gian hoạt động kém hiệu quả, lượng khách thưa thớt, nhiều hộ kinh doanh lần lượt rút lui; toàn khu ẩm thực hiện chỉ còn vỏn vẹn 2 quầy duy trì hoạt động, khiến không gian trở nên đìu hiu, thiếu sức sống.

Chia sẻ với phóng viên, một chủ gian hàng kinh doanh tại đây cho biết sau khi lập ra khu ẩm thực này, chính quyền địa phương kêu gọi và khuyến khích người dân đến buôn bán nên mạnh dạn đăng ký thuê quầy để kinh doanh. "Chi phí đầu tư ban đầu cho cơ sở vật chất đã hơn 300 triệu đồng, chưa kể tiền thuê mặt bằng và chi phí nhân công, thời gian đầu thì có khách nhưng về sau càng thưa dần, có ngày gần như không có khách, hiện chỉ đang hoạt động cầm chừng, và nếu tình trạng này kéo dài, có lẽ phải tính chuyện đóng cửa" chủ quán nói trong lo lắng. Theo chủ gian hàng kinh doanh, nguyên nhân chính khiến khu ẩm thực vắng khách là do vị trí chưa thuận lợi, nằm khá xa chợ Đà Lạt và các khu dân cư đông đúc, thiếu các hoạt động thu hút đi kèm khiến du khách khó tiếp cận và không có động lực di chuyển đến trải nghiệm.

Du khách "đói" dịch vụ

Trong khi đó tại Hội An, những mô hình thí điểm KTĐ tuy đa dạng nhưng không có sức sống "sôi động". Những khu chợ đêm đã hình thành từ hơn 10 năm trước như chợ đêm Nguyễn Hoàng, Nguyễn Phúc Chu, Trần Quý Cáp… đến nay số lượng gian hàng tăng lên gấp bội, nhưng hầu như vẫn không có gì mới lạ, nổi bật.

Các chợ đêm chỉ sôi động từ tầm 18h đến 22h mỗi ngày, sau thời gian trên, du khách rời chợ về khách sạn. Từ 23h, du khách muốn tìm chỗ vui chơi thì hoàn toàn không có, chỉ một số hàng quán ăn có thể đón được lượng khách đi ăn khuya nhưng không đáng kể. Có cơ hội hướng dẫn khách đi nhiều điểm đến, anh Trần Hậu Dũng, hướng dẫn viên tự do cho biết, nhiều du khách nhận xét chợ đêm ở đây hầu như na ná nhau; chủ yếu vẫn là ăn uống, mua sắm, đi dạo… Sản phẩm lưu niệm cũng khá giống nhau, có thể tìm mua ở bất cứ chợ đêm nào từ Hội An, Đà Lạt, Hà Nội hay Phú Quốc; trong khi đó hoạt động vui chơi, giải trí thì hầu như không đáp ứng được. Tại thành phố Huế, tuyến phố còn thu hút du khách trong nước và quốc tế đến trải nghiệm ẩm thực, nghệ thuật… hiện chỉ có phố Tây với các tuyến đường Võ Thị Sáu, Chu Văn An, Phạm Ngũ Lão thuộc phường Thuận Hóa. Những phố đêm, phố đi bộ khác đã và đang dần "chết yểu", trong đó có phố đêm Hoàng thành.

Tuy còn khai thác nhưng phố đi bộ Hai Bà Trưng (phường Thuận Hóa) chỉ duy trì một số hoạt động nghệ thuật cộng đồng mang tính chất nhỏ lẻ và thi thoảng mới được tổ chức, du khách đến đây không nhiều, dù trước đó được UBND thành phố Huế cũ đầu tư gần 97 tỉ đồng để đưa vào vận hành. Sau một hồi dạo quanh tuyến phố, anh Nguyễn Văn Bảo (quê Quảng Trị) chia sẻ, với thực trạng hiện tại thì tuyến phố khó có thể phát triển thành sản phẩm du lịch, du khách đến đây chỉ đi bộ, mệt thì dừng lại ăn ly chè, uống ly nước trái cây, hoặc những bạn trẻ thì ăn xiên nướng, bánh tráng trộn... "Như thế thì nguồn thu chẳng được bao nhiêu, nhiều bạn tôi đến đây đi dạo xong rồi rủ nhau lên xe di chuyển đến nơi khác để ăn uống cho thoải mái", anh Bảo nói.

Từ những thực trạng trên, bức tranh KTĐ của các địa phương dễ nhìn thấy là có "điểm sáng" nhưng chỉ xoay quanh dịch vụ ẩm thực, dạo chơi và trải nghiệm… Trên thực tế, chưa có địa phương nào hình thành hệ sinh thái KTĐ hoàn chỉnh, hay sản phẩm đủ chiều sâu để "giữ chân", kéo dài thời gian lưu trú cũng như gia tăng chi tiêu của du khách. ***(Còn tiếp)***

CHO Ý KIẾN THẨM TRA DỰ THẢO NGHỊ QUYẾT CỦA QUỐC HỘI VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM:

Kỳ vọng tạo sự chuyển biến trong hoàn thiện thể chế

THU SÂM; ảnh: TR.HUẤN

Chiều qua 19.4, tại phiên họp toàn thể lần thứ hai, Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội đã cho ý kiến thẩm tra dự thảo Nghị quyết của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam, do Chủ nhiệm Ủy ban Nguyễn Đắc Vinh chủ trì, với sự tham dự của Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh; Thứ trưởng Bộ VHTTDL Trịnh Thị Thủy cùng các thành viên Ủy ban, đại diện các Bộ, ngành liên quan.

Các ý kiến tại phiên họp cơ bản thống nhất cao về sự cần thiết ban hành Nghị quyết, đồng thời đánh giá cao cơ quan soạn thảo đã chuẩn bị dự thảo với tinh thần khẩn trương, nghiêm túc; tiếp thu đầy đủ các ý kiến góp ý.

Toàn cảnh phiên họp

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh phát biểu tại phiên họp

Đề xuất nhiều cơ chế, chính sách đột phá

Trình bày tờ trình, Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy cho biết, dự thảo Nghị quyết được xây dựng theo đúng chỉ đạo của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Nghị quyết số 80 của Bộ Chính trị, với tên gọi là Nghị quyết của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam.

Dự thảo tập trung thể chế hóa đầy đủ các quan điểm, mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp đã được xác định. Trong đó, nguồn lực cho phát triển văn hóa được đặt ở vị trí trung tâm, với yêu cầu bảo đảm tối thiểu 2% tổng chi ngân sách nhà nước, đồng thời khuyến khích huy động mạnh mẽ nguồn lực xã hội. Nhiều cơ chế, chính sách nhằm thu hút đầu tư vào lĩnh vực văn hóa được đề xuất như hỗ trợ tiếp cận đất đai, mặt bằng; ưu đãi về thuế, phí, lệ phí để hình thành các cụm, khu công nghiệp sáng tạo văn hóa; giao cộng đồng dân cư quản lý, vận hành một số thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở.

Dự thảo cũng đưa ra các chính sách ưu đãi đầu tư đáng chú ý, gồm áp dụng thuế suất 5% thuế giá trị gia tăng đối với một số hàng hóa, dịch vụ văn hóa; miễn 100% thuế nhập khẩu và phí hải quan đối với các tác phẩm nghệ thuật, di sản, bảo vật quốc gia, cổ vật quý hiếm được đưa về Việt Nam không vì mục đích lợi nhuận để trưng bày. Bên cạnh đó là các cơ chế mới như thí điểm mô hình đô thị di sản; ưu tiên quỹ đất cho công trình văn hóa, thể thao; miễn, giảm tiền thuê đất, thuê tài sản công đối với một số đơn vị; tăng cường chính sách bảo tồn văn hóa dân tộc thiểu số, nghệ thuật truyền thống; phát triển nguồn nhân lực đặc thù với các chính sách đào tạo, đãi ngộ và chuyển đổi nghề.

Đáng chú ý, dự thảo đề cập cơ chế đặt hàng, khoán chi trong hoạt động văn hóa sử dụng ngân sách nhà nước; thúc đẩy quảng bá, phát triển thị trường công nghiệp văn hóa; chuyển đổi số và phát triển văn hóa số; thí điểm thành lập Quỹ văn hóa nghệ thuật theo mô hình hợp tác công tư. Ngoài ra, dự thảo đề xuất thể chế hóa chủ trương lấy ngày 24.11 hằng năm là Ngày Văn hóa Việt Nam, người lao động được nghỉ làm việc và hưởng nguyên lương, đồng thời khuyến khích nhân dân tham gia các hoạt động văn hóa trong các dịp lễ lớn.

Dự thảo được chuẩn bị khẩn trương, nghiêm túc

Trình bày báo cáo thẩm tra, Phó Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội Đặng Xuân Phương cho biết, Ủy ban cơ bản tán thành sự cần thiết ban hành Nghị quyết, đồng thời đánh giá dự thảo đã tuân thủ đầy đủ cơ sở chính trị, pháp lý và thực tiễn.

Tên gọi của Nghị quyết đã được điều chỉnh phù hợp với Nghị quyết số 80; phạm vi được mở rộng; nội dung bám sát tinh thần chỉ đạo, bảo đảm bình đẳng giới, phù hợp với các điều ước quốc tế và yêu cầu về quốc phòng, an ninh, chính sách dân tộc.

Ủy ban cũng thống nhất với đề xuất trình Quốc hội theo trình tự, thủ tục rút gọn, đồng thời ghi nhận nỗ lực của các cơ quan trong việc chuẩn bị hồ sơ đầy đủ, khẩn trương. Tuy nhiên, cơ quan thẩm tra đề nghị tiếp tục làm rõ nội hàm một số khái niệm, đặc biệt trong các cơ chế thu hút đầu tư, ưu đãi trong lĩnh vực văn hóa, nhằm bảo đảm cách hiểu thống nhất và nâng cao hiệu quả thực thi. Đối với mô hình đô thị di sản, cần xác định rõ tiêu chí, phạm vi áp dụng và ưu tiên lựa chọn địa phương có trọng tâm, tránh dàn trải. Với các chính sách về thuế và đất đai, cần đánh giá kỹ tác động đến ngân sách nhà nước cũng như hiệu quả sử dụng tài sản công. Về chính sách đãi ngộ và phát triển nhân lực, cần rà soát kỹ đối tượng thụ hưởng để bảo đảm sử dụng hiệu quả nguồn lực; đồng thời tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật đối với các loại hình nghệ thuật đặc thù. Đối với cơ chế khoán chi, cần quy định rõ danh mục nhiệm vụ, định mức và tiêu chí đánh giá. Riêng Quỹ văn hóa nghệ thuật cần được nghiên cứu kỹ về mô hình tổ chức, cơ chế quản trị và phương thức huy động vốn để bảo đảm tính khả thi.

Phát biểu tại phiên họp, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh bày tỏ sự cảm ơn Ủy ban Văn hóa và Xã hội, các Ủy ban của Quốc hội và các cơ quan liên quan đã phối hợp chặt chẽ, tham gia góp ý sâu sát trong quá trình xây dựng dự thảo Nghị quyết. Bộ trưởng cho biết, dù thời gian rất gấp gáp, song cơ quan soạn thảo đã nỗ lực tiếp thu tối đa các ý kiến đóng góp, với tinh thần cầu thị, trách nhiệm cao. Theo Bộ trưởng, dự thảo Nghị quyết tập trung vào các cơ chế, chính sách nhằm tháo gỡ khó khăn, vướng mắc, giải quyết những vấn đề bức xúc trong thực tiễn, đồng thời tạo cơ sở pháp lý quan trọng cho việc tổ chức thực hiện. Một số nội dung giao Chính phủ quy định chi tiết, đặc biệt đối với các cơ chế thí điểm, là cần thiết để bảo đảm tính linh hoạt, phù hợp với thực tiễn và có thể rút kinh nghiệm trong quá trình triển khai. Bộ trưởng cũng nhấn mạnh, trong quá trình cụ thể hóa Nghị quyết, các cơ quan sẽ tiếp tục rà soát kỹ lưỡng phạm vi, đối tượng áp dụng, bảo đảm đúng mục tiêu, tránh bị lợi dụng chính sách; đồng thời đề cao trách nhiệm và cơ chế kiểm soát trong quá trình thực hiện.

Phát biểu kết luận, Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội Nguyễn Đắc Vinh đánh giá cao các ý kiến sâu sắc, trách nhiệm của đại biểu qua các phiên họp, cho biết cơ quan soạn thảo và cơ quan thẩm tra sẽ tiếp thu đầy đủ để hoàn thiện dự thảo Nghị quyết trình Quốc hội xem xét. Việc xây dựng và ban hành Nghị quyết của Quốc hội về phát triển văn hóa Việt Nam được kỳ vọng sẽ tạo bước chuyển quan trọng trong hoàn thiện thể chế, huy động nguồn lực và thúc đẩy phát triển văn hóa một cách toàn diện, bền vững. Với những cơ chế, chính sách mang tính đột phá cùng sự tham gia thẩm tra chặt chẽ, dự thảo Nghị quyết đang từng bước được hoàn thiện, hướng tới đáp ứng yêu cầu thực tiễn và hiện thực hóa các định hướng lớn của Đảng trong lĩnh vực văn hóa. ■

NGÀY SÁCH VÀ VĂN HÓA ĐỌC VIỆT NAM 2026:

Khơi nguồn dòng chảy tri thức trong kỷ nguyên số

● **ĐÌNH TOÁN - THANH MAI; ảnh: THIÊN NGÂN**

Giữa không gian rộng mở của Thư viện Quốc gia Việt Nam (Hà Nội), Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam 2026 do Bộ VHTTDL tổ chức đã khai mạc vào cuối tuần qua. Trong không khí rộn ràng của ngày hội tri thức, dòng người nối dài qua các khu trưng bày, những trang sách được lật mở bên cạnh các nền tảng số đã tạo nên sự giao thoa sinh động, đúng với chủ đề "Mạch tri thức - Từ trang sách đến không gian số".

Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy trao tặng sách cho thư viện công cộng, thư viện trường phổ thông, tủ sách văn hóa đọc cơ sở, thư viện trường đại học

Sự kiện là hoạt động thiết thực chào mừng Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam (21.4); Ngày Sách và Bản quyền thế giới (23.4)...

Nối liền mạch tri thức

Tại Ngày Sách và Văn hóa đọc năm nay, một trong những điểm nhấn là hoạt động *Trạm đổi sách: Mỗi cuốn sách - Một hành trình mới*. Tham gia sự kiện, bạn Nguyễn Minh Huy, sinh viên Khoa Quản trị thông tin, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐHQGHN đã dành khá nhiều thời gian để trao đổi, lựa chọn và lật giở từng cuốn sách cũ. Huy cho biết, điều khiến bạn ấn tượng là sự đa dạng của các đầu sách, cùng ý nghĩa tốt đẹp khi những cuốn sách sẽ tiếp tục hành trình đến với độc giả khác, mang theo mạch tri thức được nối dài.

Từ góc nhìn của một sinh viên theo học lĩnh vực thông tin, Minh Huy cho rằng những không gian như vậy rất có ý nghĩa trong việc bồi đắp thói quen đọc sách lâu bền, đồng thời khơi gợi ở người trẻ tinh thần chủ động chia sẻ tri thức. Khi một cuốn sách được trao đi, giá trị của nó cũng được mở rộng, từ trải nghiệm cá nhân đến sự tiếp nhận của nhiều người hơn. Theo Huy, đó cũng là một cách để văn hóa đọc được nuôi dưỡng tự nhiên trong đời sống hiện đại.

Tống Minh Châu, học sinh Trường THCS Ngọc Lâm (phường Bồ Đề, Hà Nội), cũng không giấu được háo hức khi lần đầu trực tiếp trải nghiệm không gian sách quy mô, hiện đại. Châu cho biết, em ấn tượng nhất với cách những cuốn sách in truyền thống được kết nối với công nghệ số, khiến việc đọc trở nên sinh động và gần gũi. "Em cảm thấy sách như đang chuyển động khi được nghe và xem bằng nhiều cách khác nhau. Điều đó khiến em muốn đọc nhiều hơn mỗi ngày", Minh Châu chia sẻ.

Đặc biệt, khi tham gia cuộc thi *Cùng AI kể chuyện*, Minh Châu vô cùng hào hứng vì lần đầu được thử sức sáng tạo nội dung với sự hỗ trợ của trí tuệ nhân tạo. Em cho rằng AI không làm thay con người mà giống như một người bạn đồng hành, giúp gợi mở ý tưởng để câu chuyện phong phú, cuốn hút hơn. Từ trải nghiệm ấy, Minh Châu nhận ra để lan tỏa văn hóa đọc trong thời đại AI, cần bắt đầu từ chính những nền tảng công nghệ gần gũi với giới trẻ. Theo em, các ứng dụng đọc sách thông minh, cuộc thi sáng tạo nội dung có ứng dụng công nghệ hay những hình thức kể chuyện đa phương tiện sẽ là cầu nối hiệu quả đưa sách đến với độc giả. Khi được sử dụng đúng cách, AI vừa hỗ trợ việc tiếp nhận tri thức, vừa chia sẻ và lan tỏa giá trị của sách một cách sinh động, hấp dẫn.

AI đồng hành cùng văn hóa đọc

Đến với không gian sự kiện, bạn đọc dễ dàng bị cuốn hút bởi chuỗi hoạt động trải nghiệm phong phú, từ các khu đọc sách mở, giao lưu với tác giả đến những góc tương tác công nghệ số giúp khám phá tri thức theo cách mới mẻ. Nhiều bạn trẻ hào hứng thử nghiệm thư viện số, tra cứu dữ liệu điện tử hay tham gia các trò chơi gắn với sách, tạo nên bầu không khí sôi nổi, gần gũi nhưng vẫn đậm chất học thuật, đúng tinh thần của một ngày hội lan tỏa văn hóa đọc trong thời đại số.

Theo Giám đốc Thư viện Quốc gia Việt Nam Nguyễn Xuân Dũng, "mạch tri thức" là dòng chảy không ngừng, kết nối giữa quá khứ, hiện tại và tương lai; giữa trang sách với không gian số; giữa tri thức cá nhân với tri thức cộng đồng. Từ những trang sách truyền thống, tri thức tiếp tục được mở rộng và lan tỏa trong môi trường số, nơi các giới hạn dần được thu hẹp và khả năng tiếp cận trở nên linh hoạt hơn.

Bà Trần Tố Uyên, đồng sáng lập và Giám đốc Quốc gia STEAM for Vietnam Foundation, đồng thời là Giám đốc Quốc gia AI for Vietnam cho rằng, hiện vẫn tồn tại một quan niệm khá phổ biến: Những hạn chế trong thói quen đọc và tư duy của giới trẻ mặc nhiên được xem là hệ quả của sự phát triển quá nhanh của công nghệ. Không ít ý kiến bày tỏ lo ngại thiết bị thông minh có thể khiến người dùng trở nên thụ động, lười suy nghĩ và phụ thuộc vào máy móc.

Tuy nhiên, vấn đề cốt lõi không nằm ở công nghệ, mà ở cách con người sử dụng. Nếu được khai thác đúng hướng, AI hoàn toàn có thể trở thành công cụ hỗ trợ hiệu quả trong việc hình thành thói quen đọc sách và nâng cao năng lực tư duy. Bà Trần Tố Uyên nhấn mạnh, trong quá trình đọc, nhiều người thường gặp khó khăn ở khâu ghi nhớ và hệ thống hóa thông tin. Đây cũng là lúc AI có thể phát huy vai trò, giúp độc giả ghi chú, tóm tắt và lưu trữ nội dung hiệu quả hơn.

"Việc ghi nhớ có thể giao cho máy móc, nhưng suy ngẫm, phân tích và biến kiến thức thành hiểu biết của riêng mình vẫn phải do con người đảm nhận. Cách tiếp cận này giúp giảm áp lực ghi nhớ, đồng thời tạo điều kiện để người đọc tập trung hơn vào chiều sâu của tri thức, từ đó hình thành tư duy phản biện và khả năng học tập suốt đời trong bối cảnh công nghệ phát triển nhanh chóng", bà Trần Tố Uyên cho hay. ■

ĐƯA TIẾT ĐỌC VÀO TRƯỜNG HỌC:

Khi đọc sách không còn là "giờ phụ"

● **THANH NGỌC**

Từ chỗ bị xem là hoạt động bên lề, tiết đọc sách đang dần trở thành một phần rõ nét trong đời sống học đường. Khi được đưa vào thời khóa biểu, tổ chức bài bản và gắn với trải nghiệm sáng tạo, việc đọc góp phần bồi đắp tri thức, nuôi dưỡng cảm xúc, rèn tư duy độc lập và năng lực tự học cho học sinh. Sự chuyển động ấy cho thấy một thay đổi đáng chú ý trong nhà trường: Đưa sách trở lại đúng vị trí của nền tảng giáo dục bền vững.

"Đánh thức" tình yêu sách từ những tiết đọc

Một chiều cuối tuần, có mặt tại thư viện rộng khoảng 125m² của Trường THCS Ba Đình (Hà Nội), *Văn Hóa* ghi nhận không khí sôi nổi của tiết đọc sách. Góc này, 5-6 em đang say sưa trao đổi, phác thảo ý tưởng cho bài thuyết trình về cuốn sách tự chọn; góc kia, một nhóm đang chuẩn bị cho màn tập kịch; phía xa là vài cô cậu chăm chú lật giở từng trang truyện tranh với vẻ đầy thích thú…

Cùng các bạn đọc và trao đổi về cuốn *Câu chuyện nhỏ, cuộc sống lớn*, em Trần Hoàng Diệp Anh (lớp 6A6) hào hứng chia sẻ: "Con thấy mỗi câu chuyện ngụ ngôn trong sách đều mang đến một bài học cho bản thân. Như qua truyện *Con gấu chăm chỉ*, con hiểu rằng có những việc tưởng dễ, nhưng muốn đạt kết quả thì phải cố gắng, nỗ lực rất nhiều".

Tiếp nối tiết đọc sách thư viện trong cùng buổi chiều, học sinh lớp 6A1 náo nức tập luyện cho màn diễn kịch *Cô bé quàng khăn đỏ*. Những câu thoại được sáng tạo theo "trend", những tràng cười giòn tan khiến không gian thư viện như nóng lên bởi sự hứng khởi. "Chúng em muốn kể lại câu chuyện theo cách của mình", em Trần Yến Nhi chia sẻ, mắt vẫn ánh lên niềm vui.

Trao đổi với *Văn Hóa,* cô Phạm Thị Quỳnh Duyên, Phó Hiệu trưởng Trường THCS Ba Đình cho biết, tiết đọc tại thư viện đã được nhà trường duy trì nhiều năm nay và đẩy mạnh hơn sau đại dịch Covid-19. Thực tế cho thấy, việc đọc giữ vai trò ngày càng quan trọng trong phục hồi nền tảng học tập, phát triển năng lực tự học và bồi dưỡng đời sống tinh thần cho học sinh. Từ nhận thức đó, nhà trường bố trí tiết đọc thư viện vào thời khóa biểu chính khóa với thời lượng một tiết mỗi tuần, tổ chức linh hoạt theo từng khối lớp, bám sát định hướng của Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Tại đây, tiết đọc được thiết kế bài bản theo chuỗi hoạt động: Định hướng - Trải nghiệm - Kiến tạo - Chia sẻ. Trong quá trình học, giáo viên giữ vai trò định hướng, hỗ trợ thay vì truyền đạt một chiều. Học sinh chủ động lựa chọn tài liệu, đọc cá nhân hoặc theo nhóm, rồi tham gia thảo luận, phản biện và trình bày quan điểm của mình.

Để nâng cao hiệu quả của tiết đọc, nhà trường vận dụng linh hoạt nhiều phương pháp như đọc có chiến lược, đọc tương tác, đọc gắn với sản phẩm. Cùng với đó, các công cụ

Ký ức một thời hoa lửa bên dòng sông Gianh

● VĨNH QUÝ

Giữa không gian lắng đọng bên dòng sông Gianh, chương trình nghệ thuật chính luận *Bản hùng ca trên sông* đã đánh thức những ký ức bi tráng về một bến phà từng oằn mình trong khói lửa chiến tranh. Từ những câu chuyện hy sinh được gợi lại bằng cảm xúc chân thực, di tích Bến phà Gianh hôm nay trở thành điểm chạm sâu sắc để công chúng, nhất là thế hệ trẻ, hiểu hơn giá trị của hòa bình, bồi đắp lòng biết ơn và ý thức tiếp nối đối với những thế hệ đã hiến dâng tuổi xuân cho đất nước.

Chương trình do Đài Truyền hình Việt Nam phối hợp với UBND tỉnh Quảng Trị tổ chức cuối tuần qua, tại Bến phà Gianh II thuộc Di tích quốc gia đặc biệt Bến phà Gianh (Quảng Trị), nhân kỷ niệm 51 năm Ngày Giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước (30.4.1975 - 30.4.2026), 72 năm Ngày Chiến thắng Điện Biên Phủ (7.5.1954 - 7.5.2026) và 136 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19.5.1890 - 19.5.2026). Dự chương trình có Phó Thủ tướng Chính phủ Lê Tiến Châu, cùng đại diện lãnh đạo các Ban, Bộ, ngành Trung ương, nhiều tỉnh, thành phố trong cả nước, các nhân chứng lịch sử, tướng lĩnh quân đội và đông đảo nhân dân địa phương...

Chương trình nghệ thuật chính luận "Bản hùng ca trên sông" tái hiện khí phách kiên cường và những năm tháng chiến đấu ác liệt tại Bến phà Gianh

Ký ức không nằm lại phía sau

Trong những năm tháng kháng chiến chống Mỹ, Bến phà Gianh - Cảng Gianh là một trong những điểm nút giao thông đặc biệt quan trọng trên tuyến chi viện chiến trường miền Nam. Từ năm 1964 đến 1973, nơi đây hứng chịu những trận đánh phá khốc liệt nhất của không quân Mỹ, nhưng cũng chính tại đây, ý chí con người Việt Nam được thử thách và khẳng định.

Những chuyến phà vẫn bền bỉ qua sông dưới mưa bom bão đạn. Dòng chảy không ngừng nghỉ ấy là biểu tượng của một mạch sống không thể bị cắt đứt. Sau mỗi chuyến đi là những con người lặng lẽ gánh chịu hiểm nguy: Chiến sĩ, thanh niên xung phong, dân công… Có người đã không trở về, để lại tuổi xuân bên bờ sông này.

Không cần phô diễn, chương trình *Bản hùng ca trên sông* dẫn dắt người xem trở lại không gian ấy bằng những lát cắt cảm xúc chân thực. Ở đó, lịch sử không còn là những dòng ghi chép khô khan, mà hiện lên bằng hình ảnh, âm thanh và ký ức sống động. Một cựu chiến binh từng chiến đấu tại Bến phà Gianh chia sẻ, với ông, dòng sông này không chỉ là địa danh, mà là nơi đồng đội đã ngã xuống. Mỗi lần trở lại, ký ức của một thời oanh liệt lại ùa về, vừa đau đáu, vừa tự hào.

Giá trị của di tích hôm nay, vì thế, không chỉ nằm ở những gì còn lại, mà ở khả năng đánh thức ký ức. Bến phà Gianh trở thành "địa chỉ đỏ" đúng nghĩa, nơi lịch sử không đứng yên, mà tiếp tục được kể, được cảm nhận và được trao truyền.

Tri ân không chỉ là nhớ

Nếu ký ức là điểm khởi đầu, thì tri ân là sự tiếp nối. Thông điệp xuyên suốt của chương trình không dừng lại ở việc gợi lại quá khứ, mà đặt ra một câu hỏi cho hiện tại: Thế hệ hôm nay sẽ sống như thế nào cho xứng đáng với những hy sinh ấy?

Những con người năm xưa đã đi qua chiến tranh bằng tất cả sự can trường, chấp nhận đánh đổi để giữ tuyến chi viện không bị đứt gãy. Họ không chỉ bảo vệ một con đường, mà giữ cho mạch sống của cả dân tộc được tiếp nối. Chính những hy sinh đó đã làm nên nền tảng của hòa bình hôm nay.

Chị Lê Thị Hạnh, người dân phường Bắc Gianh chia sẻ, khi đứng giữa không gian chương trình, chị cảm nhận rõ hơn sự hy sinh vô điều kiện của thế hệ đi trước. Không phải bằng lời kể, mà bằng những cảm xúc chân thật, khiến chị càng trân trọng những gì đang có.

Với người trẻ, lịch sử đôi khi chỉ là những con số, dòng chữ khô khan trên sách vở. Nhưng khi được đặt trong không gian của ký ức, lịch sử trở nên gần hơn, có thể chạm tới. Đó không còn là bài học buộc phải ghi nhớ, mà là cảm xúc khiến người ta tự soi lại mình. Em Trần Thị Mai, học sinh Trường THPT Lương Thế Vinh bày tỏ: Điều khiến em ấn tượng nhất là hình ảnh các cựu chiến binh trở lại bến phà. Họ đứng lặng trước dòng sông, như gặp lại một phần tuổi trẻ của mình. Khoảnh khắc ấy khiến em hiểu rằng, quá khứ chưa bao giờ rời xa, chỉ là cần một cách để được gọi dậy.

Sông Gianh hôm nay đã đổi thay. Dòng sông không còn mang trên mình dấu tích chiến tranh, mà trở thành biểu tượng của sự nối kết và hồi sinh. Nhưng trong lớp trầm tích của nó vẫn còn đó những câu chuyện cần được nhắc lại, để mỗi thế hệ hiểu rằng hòa bình không tự nhiên mà có.

Chương trình khép lại, nhưng dư âm không nằm ở những tiết mục, mà ở dòng cảm xúc âm thầm chảy trong mỗi người. Đó là ký ức được đánh thức, là lòng biết ơn được gọi tên, là sự tiếp nối được đặt ra như một trách nhiệm.

Sông Gianh vẫn thao thiết chảy, như đã từng mải miết qua những năm tháng khốc liệt. Dòng chảy ấy không chỉ mang theo ký ức, mà còn nâng đỡ hiện tại, nhắc nhở rằng mỗi bước đi của hôm nay đều được dựng xây từ những hy sinh không thể đo đếm của ngày hôm qua. ■

---

số như Padlet, Canva, video clip… cũng được tích hợp nhằm mở rộng cách tiếp cận, tăng hứng thú học tập cho học sinh. Nhờ sự kết hợp giữa quy trình tổ chức chặt chẽ và phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực, tiết đọc tại thư viện dần vượt khỏi tính hình thức, trở thành một môi trường học tập tích cực, nơi học sinh thực sự được đọc, được hiểu và trưởng thành qua từng trang sách.

Phát huy năng lực phẩm chất và bồi dưỡng tình cảm cho học sinh

Tại Trường Tiểu học Linh Đàm (Hà Nội), tiết đọc sách thư viện cũng đã được triển khai từ đầu năm học. Theo cô Lê Quỳnh Nga, Phó Hiệu trưởng nhà trường, mỗi tuần học sinh sẽ có một tiết đọc kéo dài khoảng 35 phút, được bố trí trong thời khóa biểu như các môn học khác. Việc đưa tiết đọc vào nề nếp chính khóa cho thấy sự quan tâm của nhà trường trong bồi đắp thói quen đọc từ sớm cho các em.

Tiết đọc được thiết kế theo hướng mở, phù hợp với đặc điểm tâm lý lứa tuổi và đa dạng hình thức tổ chức, qua đó góp phần phát huy năng lực, phẩm chất và bồi dưỡng cảm xúc thẩm mỹ cho học sinh. Thông thường, tiết học bắt đầu bằng phần giới thiệu sách theo chủ đề hoặc định hướng đọc. Từ đó, các em tự lựa chọn đầu sách phù hợp, đọc cá nhân hoặc theo nhóm. Sau phần đọc, các em tiếp tục tham gia những hoạt động vận dụng như kể chuyện, chia sẻ cảm nhận, vẽ tranh hoặc đóng vai nhân vật trong sách.

Cùng với việc làm mới cách tổ chức tiết đọc, nhà trường cũng chú trọng sắp xếp không gian thư viện khoa học, trưng bày sách hấp dẫn và thường xuyên thay đổi theo chủ đề để tạo cảm giác mới mẻ, khơi dậy sự tò mò của học sinh. Song song với thư viện truyền thống, nhà trường xây dựng thư viện số, phổ biến mã QR để các em có thể truy cập; nhờ đó, việc đọc trở nên linh hoạt hơn, phù hợp với nhịp sống hiện đại.

Ở khối trường tư thục, những cách tổ chức linh hoạt, sáng tạo đang góp phần làm phong phú thêm diện mạo của tiết đọc sách. Tại Trường Tiểu học - THCS - THPT Ngôi Sao Hoàng Mai, tiết Văn hóa đọc tại thư viện đã được triển khai ngay từ đầu năm học. Chia sẻ cùng *Văn Hóa,* cô Nguyễn Thị Trang, cán bộ thư viện nhà trường cho biết, hoạt động này được bố trí theo thời khóa biểu cố định. Ở khối tiểu học (từ lớp 2 đến lớp 5), mỗi lớp có 2 tiết/tuần, do giáo viên văn hóa đọc thuộc Dự án phát triển văn hóa đọc phụ trách, theo mô hình tích hợp "Đọc sách - Trải nghiệm - Hành động".

Trong khi đó, học sinh khối THCS (lớp 6-7) học 1 tiết/tuần, thời lượng 45 phút, do giáo viên Ngữ văn đảm nhiệm. Cả hai cấp học đều sử dụng bộ sách văn hóa đọc do nhà trường

Học sinh lớp 6A1 Trường THCS Ba Đình tập luyện kịch "Cô bé quàng khăn đỏ" trong tiết đọc sách thư viện

biên soạn, xoay quanh các chủ đề cốt lõi: Đức - Trí - Thể - Nhân - Hòa.

Nhiều cơ sở giáo dục như Tiểu học Ban Mai, THCS - THPT Lương Thế Vinh… cũng đã chủ động đưa tiết đọc sách vào thời khóa biểu, cho thấy việc đọc đang dần có chỗ đứng rõ ràng hơn trong nhà trường. Từ thực tế ấy có thể thấy, khi được tổ chức bài bản, linh hoạt và gắn với trải nghiệm, tiết đọc không còn là hoạt động bổ trợ, mà có thể trở thành một phần tự nhiên của đời sống học đường, góp phần hình thành thói quen đọc, bồi đắp năng lực tự học và nuôi dưỡng sự trưởng thành của học sinh. ■ ***(Còn tiếp)***

Cà phê Việt và hành trình thành "di sản sống"

● NGỌC HÒA

Diễn ra từ ngày 17-19.4 tại Bảo tàng Thế giới Cà phê (Buôn Ma Thuột, Đắk Lắk), Diễn đàn Di sản Cà phê thế giới 2026 đã đưa Buôn Ma Thuột trở thành điểm hẹn của các nhà hoạch định chính sách, chuyên gia, nhà ngoại giao và cộng đồng thực hành cà phê từ nhiều quốc gia. Với chủ đề "Từ những truyền thống đa dạng đến di sản sống chung của nhân loại", sự kiện mở rộng đối thoại về lịch sử, văn hóa và chuỗi giá trị cà phê toàn cầu, đồng thời góp thêm cơ sở để định vị cà phê Việt Nam như một "di sản sống" trên bản đồ văn hóa thế giới.

Diễn đàn Di sản Cà phê Thế giới tại Buôn Ma Thuột, quy tụ các nhà lãnh đạo, tổ chức quốc tế và chuyên gia, mở ra không gian đối thoại cấp cao về di sản, văn hóa và tương lai của cà phê

Diễn đàn do UBND tỉnh Đắk Lắk tổ chức, phối hợp cùng UNESCO, Trường Đại học Văn hóa TP.HCM và có sự đồng hành của Tập đoàn Trung Nguyên Legend. Đây là hoạt động tiếp nối chuỗi hội thảo quốc tế về ngành cà phê toàn cầu được tổ chức vào cuối năm 2025.

Cà phê trong không gian đối thoại đa văn hóa

Phát biểu tại diễn đàn, ông Nguyễn Minh Vũ, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó Bí thư Đảng ủy, Thứ trưởng Thường trực Bộ Ngoại giao đã nhấn mạnh vai trò của Đắk Lắk trong việc lan tỏa giá trị cà phê Việt Nam ra thế giới. Theo ông, việc giới thiệu tri thức trồng và chế biến cà phê Đắk Lắk ra quốc tế góp phần quảng bá hình ảnh vùng đất, con người Tây Nguyên, thúc đẩy đối thoại đa văn hóa, nâng cao giá trị gia tăng của ngành cà phê nước nhà, qua đó từng bước xác lập vị thế riêng của cà phê Việt Nam trên bản đồ thế giới.

Ở lời khai mạc, ông Đào Mỹ, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Đắk Lắk khẳng định, diễn đàn là không gian gặp gỡ, trao đổi học thuật và thực tiễn; đồng thời là bước đi thiết thực nhằm làm rõ giá trị nổi bật của di sản cà phê trong bối cảnh toàn cầu hóa, thúc đẩy đối thoại giữa các nền văn minh cà phê và chia sẻ kinh nghiệm quốc tế trong bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể.

Diễn đàn nhận được gần 40 tham luận của các nhà khoa học trong và ngoài nước, tiếp cận cà phê từ nhiều góc độ như kinh tế, xã hội, văn hóa, di sản học, công nghệ chế biến và phát triển bền vững. Trong đó, 14 tham luận tiêu biểu được trình bày trực tiếp tại 4 phiên chuyên đề.

Ở phiên thảo luận "Lịch sử cà phê thế giới", các học giả đến từ Palestine, Colombia, Thổ Nhĩ Kỳ, Ý... đã tái hiện hành trình lan tỏa của cà phê qua nhiều nền văn minh. Từ vùng đất khởi nguồn ở châu Phi, cà phê dần trở thành chất xúc tác cho giao lưu thương mại, văn hóa và tri thức, hiện diện trong đời sống xã hội của nhiều quốc gia.

Các tham luận cho thấy, mỗi vùng đất khi tiếp nhận cà phê đều bồi đắp thêm những sắc thái riêng, từ đó hình thành một hệ sinh thái văn hóa phong phú. Cà phê vượt ra ngoài ý nghĩa của một thức uống để trở thành "không gian giao tiếp xã hội", nơi con người gặp gỡ, đối thoại và sáng tạo.

Ở phiên "Quy trình trồng và sản xuất cà phê", các ý kiến tập trung phân tích hệ sinh thái cà phê như một chỉnh thể gắn kết giữa tri thức bản địa, cảnh quan và sinh kế cộng đồng. Các chuyên gia nhấn mạnh tầm quan trọng của chuỗi giá trị toàn cầu, trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp và định hướng phát triển bền vững cho ngành cà phê. Mục tiêu xây dựng Đắk Lắk thành "Thủ phủ cà phê thế giới" cũng được đặt trong mối liên hệ với phát triển cảnh quan văn hóa cà phê, hướng tới ghi danh di sản với UNESCO và thúc đẩy chuyển đổi xanh.

Tại phiên thảo luận "Văn hóa tiêu dùng toàn cầu và diễn trình phát triển của di sản cà phê", nhiều ý kiến gợi mở cách nhìn mới về cà phê như một phần của lối sống và sáng tạo. Các mô hình như Coffee Philosophy, Slow Coffee Culture hay Thiền Cà phê cho thấy sự dịch chuyển từ tiêu dùng đơn thuần sang trải nghiệm văn hóa. Cùng với đó, công nghệ số đang góp phần tái định hình ngành cà phê, tăng kết nối cộng đồng và lan tỏa giá trị di sản trong bối cảnh hiện đại.

Từ góc độ bảo tồn, phiên "Thực hành tốt trong bảo vệ và phát triển bền vững" mang đến nhiều kinh nghiệm quốc tế, trong đó có mô hình của Thái Lan và cách tiếp cận của FAO. Các chuyên gia cho rằng cộng đồng giữ vị trí trung tâm trong quá trình gìn giữ, trao truyền di sản; việc nhận diện đúng giá trị di sản cũng là tiền đề để tạo ra sinh kế bền vững.

Từ sản vật bản địa đến di sản sống của nhân loại

Một trong những nội dung trọng tâm của diễn đàn là làm rõ khái niệm cà phê như một "di sản sống". Ông Jonathan Baker, Trưởng đại diện UNESCO tại Việt Nam nhận định: "Theo Công ước năm 2003 về Bảo vệ Di sản Văn hóa Phi vật thể, di sản không được hiểu là một vật thể hay sản phẩm, mà là tri thức, kỹ năng, tập quán xã hội và những ý nghĩa mà cộng đồng thừa nhận là một phần đời sống văn hóa của mình và trao truyền qua nhiều thế hệ".

Từ góc nhìn này, lịch sử cà phê không đơn thuần là câu chuyện của một loại cây trồng, mà là lịch sử của giao lưu, sáng tạo và kết nối nhân loại. Mỗi vùng đất, từ Ethiopia, Yemen, Đế chế Ottoman đến châu Âu, châu Mỹ và châu Á, đều góp phần bồi đắp nên giá trị chung của cà phê.

Trong dòng chảy ấy, Việt Nam nổi lên như điểm hội tụ đặc biệt. Là một trong những quốc gia xuất khẩu cà phê hàng đầu, Việt Nam đồng thời sở hữu nền văn hóa cà phê giàu bản sắc, gắn với tri thức bản địa và đời sống cộng đồng, đặc biệt tại Buôn Ma Thuột. Năm 2025, "Tri thức trồng và chế biến cà phê Đắk Lắk" đã được Bộ VHTTDL công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Đây là cơ sở quan trọng để tiếp tục hướng tới mục tiêu ghi danh vào Danh sách thực hành tốt của UNESCO.

Theo ông Đặng Lê Nguyên Vũ, đại diện Tập đoàn Trung Nguyên Legend, di sản chỉ có thể thật sự "sống" khi được cộng đồng nhận thức đúng, thực hành đúng và liên tục bồi đắp bằng sáng tạo trong đời sống đương đại. Bởi vậy, bảo tồn không thể tách rời phát triển kinh tế - xã hội và việc nâng cao đời sống người dân. Tinh thần ấy được Trung Nguyên Legend nhấn mạnh qua thông điệp: "Cà phê là báu vật của đất trời, là di sản của nhân loại, là giải pháp cho tương lai". Từ đó có thể thấy một tầm nhìn vượt lên khuôn khổ của một ngành hàng, hướng tới xác lập cà phê như một giá trị văn hóa toàn cầu, góp phần đáp ứng các yêu cầu về kết nối xã hội và phát triển bền vững.

Từ cách tiếp cận đó, Diễn đàn Di sản Cà phê Thế giới 2026 cho thấy ý nghĩa vượt lên khuôn khổ một sự kiện học thuật, trở thành bước đi chiến lược trong việc hệ thống hóa và nâng tầm giá trị của tri thức trồng, chế biến, thưởng thức cà phê như một chỉnh thể văn hóa sống động. Thông qua các tham luận, đối thoại và sáng kiến, diễn đàn góp phần tạo nền tảng khoa học và thực tiễn cho hành trình đưa cà phê Việt Nam trở thành biểu tượng văn hóa quốc gia trên trường quốc tế. Đây cũng là dịp để Buôn Ma Thuột và Đắk Lắk tiếp tục khẳng định vị thế là trung tâm văn hóa cà phê của thế giới.

Trong bối cảnh toàn cầu đang đối mặt với nhiều thách thức, việc định vị cà phê như một "di sản sống" - nơi các nền văn hóa cùng hiện diện, tôn trọng và đối thoại - được kỳ vọng sẽ góp phần hình thành một "ngôn ngữ chung" của hòa hợp, sáng tạo và phát triển bền vững. ■

Đại biểu quốc tế tham quan Bảo tàng Thế giới Cà phê - công trình biểu tượng của thủ phủ cà phê Buôn Ma Thuột

Các nhà ngoại giao trải nghiệm không gian văn hóa cà phê bản địa ở Buôn Tơng Jú, Đắk Lắk

BẢO VỆ TRẺ EM DƯỚI 16 TUỔI SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI

Bài 2:

Từ mâu thuẫn trên mạng đến hành vi phạm pháp

● HOÀNG HƯƠNG - H.GẤM - Q.HOA - Đ.TOÁN - H.NHUNG

Mạng xã hội đã và đang bào mòn sức khỏe tinh thần của trẻ em, đồng thời trở thành môi trường dễ phát sinh hành vi lệch chuẩn, thậm chí dẫn tới vi phạm pháp luật. Chỉ từ một bình luận bâng quơ, một biểu tượng cảm xúc mang tính khiêu khích hay vài màn "khẩu chiến" tưởng như vô thưởng vô phạt trên không gian ảo, nhiều thanh thiếu niên đã kéo nhau ra đời thực để giải quyết bằng bạo lực. Từ chỗ là nơi kết nối, mạng xã hội đang biến thành "tiền hiện trường" của những vụ việc rúng động, nơi không ít đứa trẻ tự đánh mất tương lai của chính mình.

Công an phường Ea Kao, tỉnh Đắk Lắk đã nhanh chóng xử lý được 2 nhóm học sinh cấp 2 tụ tập đánh nhau

Bi kịch từ thế giới ảo

Sự bùng nổ của các nền tảng mạng xã hội đang tạo ra một thế hệ trẻ em gắn chặt với thế giới ảo hơn đời sống thực. Môi trường ấy đem đến cho các em lớp vỏ ẩn danh cùng thứ "quyền lực ảo" đầy mê hoặc. Chỉ với một cú nhấp chuột, một dòng bình luận hay vài phím gõ, ranh giới của sự tôn trọng, chuẩn mực đạo đức, thậm chí cả pháp luật, có thể bị xóa nhòa. Điều đáng lo là những hệ lụy ấy không còn âm thầm khép kín trong những tổn thương tâm lý sau cánh cửa phòng ngủ, mà đã hiện hình thành thương tích, những vụ việc hình sự và cả những bi kịch gia đình khó có thể cứu vãn.

Tháng 9.2024, dư luận bàng hoàng, xót xa trước vụ án mạng thương tâm khiến một thiếu niên 14 tuổi tử vong. Ở cái tuổi "ăn chưa no, lo chưa tới", thảm kịch không bắt nguồn từ thù hằn sâu sắc hay tranh chấp lợi ích phức tạp, mà đau lòng thay, khởi phát chỉ là mâu thuẫn cãi vã trên mạng xã hội. Theo đó, em Trương Quang H. (14 tuổi) và một nhóm thanh thiếu niên (trong đó đối tượng cầm đầu mới chỉ 13 tuổi), cùng ngụ tại Lâm Đồng, đã lên mạng thách thức và hẹn gặp nhau để giải quyết. Kết cục, H. bị đâm một nhát dao chí mạng, vĩnh viễn dừng lại ở tuổi 14, để lại nỗi đau tột cùng cho gia đình, trong khi nhóm hung thủ tự tay đóng sập cánh cửa tương lai sau song sắt khi tuổi đời còn quá nhỏ.

Cuối tháng 3.2026, tại phường Ea Kao, tỉnh Đắk Lắk, Công an địa phương làm rõ vụ hai nhóm học sinh THCS mang theo gạch đá, gậy gộc hẹn đánh nhau sau mâu thuẫn trên TikTok. Theo thông tin ban đầu, mâu thuẫn phát sinh trên mạng xã hội, sau đó các nhóm rủ nhau ra đường hẻm để "giải quyết". Vụ việc được phát hiện, ngăn chặn kịp thời nên chưa để lại hậu quả nghiêm trọng, nhưng cho thấy mức độ nguy hiểm của xung đột bị mạng xã hội thổi bùng. Từ một cuộc đôi co trên màn hình, hành vi đã chuyển thành nguy cơ xâm hại trực tiếp tới sức khỏe, thân thể của người khác. Chúng phản ánh tâm lý "ra mặt", "không thể nhịn", "phải xử cho ra lẽ" đã hình thành trong đầu những đứa trẻ chưa đủ 16 tuổi.

Lý giải sự nguy hiểm của môi trường mạng dưới góc độ khoa học hình sự, TS Đào Trung Hiếu - chuyên gia Tội phạm học cho rằng, những vụ bạo lực ở lứa tuổi vị thành niên xuất phát từ mạng xã hội thời gian qua không phải là xung đột ngẫu nhiên. Đó là biểu hiện rõ nét của một dạng "dịch chuyển không gian hành vi lệch chuẩn" - nơi mâu thuẫn khởi phát trong môi trường ảo nhưng lại kết thúc bằng hành vi bạo lực trong đời thực.

Theo ông Hiếu, không gian mạng hiện nay đã trở thành "tiền hiện trường" đúng nghĩa của nhiều vụ án. Tại đây, các xung đột được khởi động, nuôi dưỡng và leo thang trước khi bùng phát ngoài đời. "Quá trình này thường diễn ra theo một chuỗi tâm lý - hành vi khá điển hình: Từ va chạm lời nói, công kích danh dự, đến việc bị đám đông hùa theo, rồi hình thành áp lực phải giải quyết bằng hành động để giữ thể diện. Khi đó, hành vi bạo lực không còn là bộc phát đơn lẻ, mà là kết quả của một quá trình kích hoạt tâm lý kéo dài", TS Đào Trung Hiếu phân tích.

Thực tiễn công tác điều tra cũng chỉ ra một đặc điểm chung: Rất nhiều vụ án mạng, cố ý gây thương tích liên quan đến người dưới 16 tuổi không xuất phát từ những lợi ích vật chất, mà chỉ từ những xích mích nhỏ nhặt nhưng bị "đẩy nhiệt" bởi mạng xã hội. Nếu trước đây, những vụ bạo lực ở lứa tuổi vị thành niên chủ yếu phát sinh và được giải quyết ngay trong không gian vật lý (lớp học, cổng trường, ngoài đường), thì nay nó đã có một "tầng trung gian" là không gian số. Tại môi trường ẩn khuất này, nguy cơ được tích tụ âm thầm, không ai hay biết, nhưng lại bùng nổ với sức công phá khủng khiếp.

"Bộ khuếch đại" xung đột và cạm bẫy từ thế giới ảo

Những hệ lụy nhãn tiền từ mạng xã hội không phải là những hiện tượng đơn lẻ, mà là hệ quả tất yếu của một môi trường số đang thiếu vắng màng lọc bảo vệ trẻ em. Số liệu thống kê từ cơ quan chức năng đã cho thấy một thực trạng đáng lo ngại.

Theo thống kê của Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao (A05, Bộ Công an), hơn 77% trẻ em và thanh thiếu niên Việt Nam truy cập Internet hằng ngày. Một khảo sát riêng do A05 thực hiện cuối tháng 11.2025 còn phơi bày một con số gây sốc: 100% trẻ em tham gia khảo sát cho biết đã từng gặp ít nhất một dạng rủi ro trên môi trường mạng. Điều này có nghĩa là gần như không một đứa trẻ nào tiếp xúc với mạng xã hội mà hoàn toàn miễn nhiễm với sự độc hại. Đi sâu vào chi tiết, có tới 40% trẻ cho biết từng bị lừa đảo, xúc phạm hoặc đe dọa trên không gian mạng; 53% trẻ từng tiếp xúc với nội dung độc hại, phản cảm, từ các hình ảnh, video khiêu dâm, đến những nội dung kích động thù ghét, bạo lực.

Phân tích việc vì sao mạng xã hội lại có sức mạnh tàn phá tâm lý và kích động bạo lực lớn đối với trẻ em, TS Đào Trung Hiếu chỉ ra 4 yếu tố cốt lõi biến mạng xã hội thành "bộ khuếch đại mâu thuẫn" cực kỳ nguy hiểm đối với trẻ em: **Thứ nhất** là hiệu ứng đám đông. Trong thế giới thực, một cuộc cãi vã thường chỉ giới hạn giữa vài người. Nhưng khi mâu thuẫn được "đưa lên mạng", nó lập tức trở thành "sân khấu" cho hàng chục, hàng trăm người tham gia bình luận, cổ vũ, kích động... Sự hiện diện của đám đông khiến cảm xúc bị đẩy lên cao độ, trong khi lý trí và khả năng tự kiểm soát lại sụt giảm nghiêm trọng.

Thứ hai là sự mờ nhạt của ranh giới trách nhiệm. Môi trường trực tuyến tạo ra ảo giác "không ai thực sự chịu trách nhiệm". Ngồi sau màn hình, trẻ dễ dàng văng tục, lăng mạ và phát ngôn cực đoan hơn hẳn so với con người thật ngoài đời. Những lời nói tưởng chừng "chỉ là trên mạng" ấy lại chính là mồi lửa châm ngòi cho những vụ án mạng.

Thứ ba, sự cộng hưởng với đặc điểm phát triển tâm lý của lứa tuổi dưới 16. Đây là giai đoạn các em có nhu cầu khẳng định bản thân cực kỳ cao và vô cùng nhạy cảm với danh dự cá nhân. Khi bị "bóc phốt", chế giễu hay xúc phạm công khai trên mạng, nhiều em có xu hướng phản ứng theo hướng bạo lực cực đoan để "lấy lại hình ảnh".

Thứ tư, cũng là bàn tay vô hình tàn khốc nhất: Thuật toán của mạng xã hội. Các nền tảng công nghệ kiếm lợi nhuận dựa trên sự tương tác và thời gian chú ý của người dùng. Do đó, thuật toán luôn ưu tiên đẩy mạnh, lan truyền nhanh chóng những nội dung mang tính chất gây tranh cãi, bạo lực. Chúng liên tục đề xuất những video khoe khoang lối sống buông thả, những "giang hồ mạng" xưng hùng xưng bá, giải quyết mâu thuẫn bằng luật rừng.

Mạng xã hội không tự tạo ra cái ác từ con số không, nó là môi trường khuếch đại rất mạnh những bất ổn sẵn có trong tâm lý, trong gia đình, trong nhà trường và trong cách trẻ được dạy ứng xử. Khi thiếu kỹ năng kiểm soát cảm xúc, thiếu khả năng phân biệt hậu quả pháp lý của hành vi, thiếu chỗ dựa để chia sẻ và cũng thiếu sự giám sát đủ chặt từ người lớn, mạng xã hội rất dễ trở thành nơi mọi va chạm bị đẩy lên cấp độ cao hơn. Ở đó, lời thách thức không chỉ là lời nói, nó đi kèm lượt view, lượt tương tác, bình luận kích động và tâm lý "không thể lùi".

Tất cả những yếu tố ấy cộng hưởng, khiến mạng xã hội không còn đơn thuần là công cụ giao tiếp, mà trở thành nơi khuếch đại cảm xúc tiêu cực và đẩy xung đột đi xa hơn. Điều này đặc biệt nguy hiểm với trẻ em - lứa tuổi còn non nớt về cảm xúc, chưa hoàn thiện nhận thức và khả năng kiểm soát hành vi.

Những tổn thương tâm lý kéo dài cùng các hệ lụy đau lòng đã phơi bày rõ mặt trái của mạng xã hội khi người tiếp xúc là trẻ em. Khi các em dần trở thành nạn nhân của chính thế giới ảo mình chìm đắm, việc dựng lên những hàng rào bảo vệ không thể chậm trễ hơn nữa. Thực tiễn đang đặt ra một yêu cầu cấp bách: Bảo vệ trẻ em trên không gian mạng bằng những giải pháp cụ thể, hiệu quả và kịp thời. ■

(Còn tiếp)

TIN THỂ THAO

Hà Nội nhất toàn đoàn Giải wushu quốc gia

Khép lại các nội dung thi đấu tại Giải wushu các đội mạnh quốc gia 2026 ở Lạng Sơn, các võ sĩ của Hà Nội đã thi đấu thành công khi giành được 18 HCV, 10 HCB và 4 HCĐ. Thành tích này giúp đại diện Thủ đô vượt qua TP.HCM (5 HCV, 3 HCB, 7 HCĐ) và Quân đội (4 HCV, 8 HCB, 5 HCĐ) để giành ngôi nhất toàn đoàn.

Tại giải, giới chuyên môn còn chứng kiến nhiều kết quả tốt từ các tuyển thủ hàng đầu wushu Việt Nam như Đặng Trần Phương Nhi giành HCV nội dung nam quyền nữ, Vương Thúy Quỳnh giành HCV côn thuật nữ, Bành Thị Mỹ Lệ giành HCV thái cực kiếm dương gia nữ, nhà vô địch SEA Games 33 Nguyễn Thị Thu Thủy giành HCV hạng cân 60kg nữ.

L.H

Tuyển cầu mây dự Cup thế giới

Cup cầu mây thế giới 2026 (World Cup 2026) tổ chức các nội dung dành cho nam sẽ diễn ra vào giữa tháng 5 ở Malaysia. Tại giải, đội nam Việt Nam góp mặt 3 nội dung gồm đội tuyển, đồng đội và đồng đội 4 người. Tại nội dung đội tuyển regu, Việt Nam nằm ở Bảng C cùng Myanmar, Trung Quốc và Indonesia. Ở nội dung đồng đội, Việt Nam nằm tại bảng A cùng Thái Lan và Philippines. Nội dung được quan tâm nhất là đồng đội 4 người, Việt Nam nằm ở bảng D cùng Nhật Bản, Indonesia và Thái Lan.

Năm ngoái, Cup thế giới 2025 đã tổ chức các nội dung dành cho nam và nữ, trong đó, đội nữ Việt Nam giành HCV nội dung đồng đội 4 người còn đội nam Việt Nam có HCB nội dung đồng đội 4 người.

H.L

Chặng 1 SEA V.League 2026 diễn ra ở Ninh Bình

Nội dung nữ của giải SEA V.League 2026 sẽ tổ chức chặng 1 tại Việt Nam từ ngày 31.7 tới 2.8, chặng 2 sẽ diễn ra tại Thái Lan từ ngày 7 - 9.8. Theo Liên đoàn Bóng chuyền Việt Nam, chặng 1 SEA V.League 2026 sẽ diễn ra ở Ninh Bình. Giải năm nay thu hút 4 đội nữ tham gia là Thái Lan, Việt Nam, Indonesia và Philippines.

Đội tuyển bóng chuyền nữ Việt Nam dự kiến được tập trung giai đoạn đầu tiên năm 2026 vào cuối tháng 5 để làm nhiệm vụ tham dự AVC Cup 2026 ở Philippines.

V.H

Kỳ vọng và áp lực cho HLV Hoàng Văn Phúc

BẢO ANH

Việc Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) trao quyền dẫn dắt đội tuyển nữ Việt Nam cho Hoàng Văn Phúc không chỉ mở ra một giai đoạn mới cho "Những cô gái kim cương", mà còn đặt ông trước bài toán khó, đó là kế thừa "di sản" của HLV Mai Đức Chung. Kỳ vọng lớn đi kèm áp lực nặng nề, buộc tân HLV trưởng phải chứng minh năng lực ngay từ những bước đi đầu tiên.

Việc kế thừa "di sản" của HLV Mai Đức Chung (trái) sẽ mang đến áp lực nhưng cũng là kỳ vọng dành cho HLV Hoàng Văn Phúc

Nhiều kỳ vọng cho tân HLV trưởng

Sự lựa chọn HLV Hoàng Văn Phúc được đặt trong bối cảnh đội tuyển cần một người vừa am hiểu nội tình, vừa đủ kinh nghiệm để dẫn dắt quá trình chuyển giao lực lượng. VFF tin tưởng rằng, với nền tảng nhiều năm làm bóng đá và thời gian gắn bó với đội tuyển trên cương vị trợ lý, ông Phúc có thể kế thừa những giá trị đã được xây dựng, đồng thời tạo ra những điều chỉnh phù hợp với xu thế hiện đại.

Phát biểu trong ngày nhận nhiệm vụ, HLV Hoàng Văn Phúc không giấu được sự vinh dự khi được trao trọng trách: "Đây là vinh dự rất lớn đối với tôi. Tôi xin tri ân HLV Mai Đức Chung - người thầy đã đặt nền móng vững chắc cho bóng đá nữ Việt Nam". Ông Phúc cũng nhấn mạnh rằng những thành công trong quá khứ, đặc biệt là tấm vé dự World Cup 2023, sẽ là động lực để toàn đội hướng tới những mục tiêu cao hơn trong tương lai.

Về chuyên môn, tân HLV trưởng đội tuyển nữ Việt Nam cho biết, sẽ không phá bỏ nền tảng sẵn có mà tiếp tục phát huy những giá trị cốt lõi đã làm nên bản sắc của đội tuyển nữ Việt Nam. Trên cơ sở đó, ông hướng đến việc bổ sung các yếu tố hiện đại, đặc biệt là tính tổ chức, kỷ luật và khả năng thích ứng chiến thuật. "Chúng tôi sẽ kết hợp kinh nghiệm của các trụ cột với sức trẻ từ lứa cầu thủ mới để xây dựng lối chơi hiệu quả và cống hiến", ông Phúc nhấn mạnh.

Một điểm đáng chú ý trong định hướng của HLV Hoàng Văn Phúc là việc mở rộng cơ hội cho các cầu thủ, bao gồm cả những nhân tố Việt kiều. Theo ông, cánh cửa đội tuyển luôn rộng mở với những người có đủ năng lực và khát khao cống hiến. Song song đó, Ban huấn luyện sẽ theo dõi sát các giải đấu trong nước nhằm lựa chọn lực lượng tối ưu nhất. "Cánh cửa đội tuyển luôn rộng mở cho những cầu thủ đủ phẩm chất. Tôi cũng sẽ theo dõi sát các giải trong nước để lựa chọn lực lượng tốt nhất", ông Phúc khẳng định.

Trong nhiệm kỳ của mình, HLV Hoàng Văn Phúc xác định rõ trọng tâm là xây dựng lực lượng và chuẩn bị cho các giải đấu lớn, đặc biệt là ASIAD 2026 và SEA Games 34. Ông Phúc đặt mục tiêu duy trì vị thế hàng đầu khu vực, hướng tới tấm HCV SEA Games, đồng thời phấn đấu đạt thành tích tại sân chơi châu lục. "Trong giai đoạn tới, tôi sẽ cùng Ban huấn luyện xây dựng đội tuyển theo hướng ổn định nhưng có đổi mới. Đó là phát huy kinh nghiệm của các trụ cột, đồng thời tạo điều kiện cho các cầu thủ trẻ phát triển, từng bước kế thừa lực lượng. Đội tuyển sẽ chuẩn bị tốt nhất cho SEA Games 34 với mục tiêu giành HCV. Bên cạnh đó, chúng tôi cũng hướng tới việc duy trì vị trí hàng đầu ở khu vực và phấn đấu có huy chương tại các giải đấu châu lục", chiến lược gia sinh năm 1964 khẳng định.

Áp lực không hề nhỏ

Trở ngại lớn nhất của HLV Hoàng Văn Phúc là vượt qua cái bóng quá lớn của HLV Mai Đức Chung - người đã đưa bóng đá nữ Việt Nam chạm tới những cột mốc lịch sử. Dưới thời ông Chung, đội tuyển không chỉ giành vé dự World Cup nữ 2023 mà còn đăng quang Giải vô địch bóng đá nữ Đông Nam Á 2019, cùng chuỗi 4 HCV tại SEA Games các năm 2017, 2019, 2021 và 2023. Những thành công rực rỡ ấy vừa là nền tảng, vừa là sức ép cho bất kỳ người kế nhiệm nào.

Sau giai đoạn đỉnh cao, bóng đá nữ Việt Nam đang đối mặt với sự cạnh tranh ngày càng khốc liệt. Các đối thủ trong khu vực tăng cường nhập tịch và đầu tư bài bản, trong khi đội tuyển nữ Việt Nam lại gặp khó trong quá trình chuyển giao lực lượng. "Thế hệ vàng" với những Huỳnh Như, Hải Yến, Kim Thanh, Nguyễn Thị Thu, Dương Thị Vân, Bích Thuỳ… đang dần bước qua thời kỳ đỉnh cao, còn lớp kế cận cần thêm thời gian tích lũy kinh nghiệm.

Không chỉ vậy, hạn chế về thể hình và thể lực - điều từng được HLV Mai Đức Chung nhiều lần nhắc tới, vẫn là điểm yếu cố hữu khiến đội tuyển nữ Việt Nam gặp bất lợi trước các đối thủ cao lớn. Đây là bài toán khó có thể giải quyết trong thời gian ngắn, đòi hỏi một chiến lược dài hơi và sự đầu tư đồng bộ.

Nhiệm vụ của HLV Hoàng Văn Phúc không chỉ dừng ở thành tích ngắn hạn. Ông Phúc phải tiến hành trẻ hóa lực lượng, xây dựng lối chơi hiện đại và tạo nền tảng phát triển bền vững. Trong bối cảnh các đội bóng như Philippines hay Thái Lan vươn lên mạnh mẽ, áp lực nâng cấp toàn diện từ thể lực, kỹ thuật đến hệ thống đào tạo ngày càng trở nên cấp thiết.

Việc VFF chỉ ký hợp đồng 1 năm với HLV Hoàng Văn Phúc cho thấy sự thận trọng. Sau khi không thể tìm được HLV ngoại phù hợp dù đã nhờ đến sự hỗ trợ từ Nhật Bản, lựa chọn ông Phúc phần nào mang tính giải pháp tình thế. Tuy nhiên, với gần 2 năm làm trợ lý đội tuyển nữ, ông được kỳ vọng hiểu rõ nội tình và có sự chuẩn bị nhất định.

HLV Hoàng Văn Phúc bày tỏ: "Tôi có cảm thấy áp lực, nhưng đó là chuyện bình thường với nghề huấn luyện. Tôi đã có gần 2 năm làm trợ lý đội nữ. Chính nhờ cơ hội ấy, tôi có thể học hỏi kinh nghiệm, thông qua việc quan sát cách anh Chung huấn luyện. Tôi cũng có kinh nghiệm làm bóng đá cả trên cương vị huấn luyện lẫn quản lý nhiều năm. Tôi tự tin nắm giữ vai trò này. Ban huấn luyện cùng HLV Mai Đức Chung cũng sẽ tư vấn, hỗ trợ cho tôi".

Ông Phúc cũng khẳng định sẽ kế thừa những giá trị mà người tiền nhiệm để lại, đồng thời xây dựng hướng đi mới phù hợp với thực tế. Dẫu vậy, điều đội tuyển cần lúc này không phải là một "bản sao" của ông Chung, mà là một nhà cầm quân đủ bản lĩnh để mở ra chu kỳ phát triển mới. HLV Hoàng Văn Phúc không phải lời giải tức thì, mà là điểm khởi đầu cho quá trình tái thiết. Và thử thách đầu tiên sẽ đến tại ASIAD 2026 - nơi ông phải chứng minh năng lực giữa kỳ vọng lớn và thực tế đầy khắc nghiệt. ■

Phép tính phù hợp cho bóng đá trẻ

● **KHẢI HƯNG**

Tại Đại hội Thể thao châu Á 2026 (Asian Games) môn bóng đá nam sẽ diễn ra trong khung thời gian từ 14.9 đến 3.10. Trước sân chơi châu lục có tính cạnh tranh cao, bóng đá Việt Nam chọn một cách tiếp cận đáng chú ý đó là cử lực lượng U21 làm nòng cốt để tích lũy bản lĩnh, chuẩn bị dài hơi cho SEA Games 34 và hành trình Olympic 2028.

Lê Văn Thuận thể hiện phong độ ấn tượng trong màu áo Ninh Bình

Bóng đá nam tại Asian Games 20 chỉ có 16 đội, được xác định theo tiêu chí gắn với VCK U23 châu Á 2026. Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) cho biết sẽ cử đội U21 tham dự, thay vì mô hình U23 tăng cường (U23+3) như nhiều kỳ trước, nhằm ưu tiên mục tiêu chuẩn bị cho SEA Games 34 (2027) và vòng loại Olympic 2028. Đây không phải quyết định "đánh đổi" thành tích, mà là lựa chọn có cơ sở. Phó Chủ tịch VFF Nguyễn Xuân Vũ cho biết, VFF thống nhất cử U21 dự Asian Games 20 vì lứa tuổi này phù hợp chuẩn bị SEA Games 2027 và Olympic 2028, đồng thời xác định không đặt nặng mục tiêu thành tích tại giải đấu này để bồi dưỡng cầu thủ trẻ.

Điểm đáng nói của lứa U21 lần này là "trẻ nhưng không non". Dù cử U21, Việt Nam vẫn có những cầu thủ đủ tuổi và giàu kinh nghiệm từ các giải lớn như: Cao Văn Bình, Lê Văn Thuận, Nguyễn Công Phương, Nguyễn Lê Phát… Bộ khung U23/U21 cho Asian Games 20 đang được xây dựng theo hướng kết hợp sức trẻ với bản lĩnh trận mạc, nhờ nhiều cầu thủ đã có trải nghiệm quốc tế và nhịp thi đấu thường xuyên ở giải chuyên nghiệp.

Ở góc độ nền tảng, thành công của bóng đá trẻ Việt Nam thời gian qua là "vốn liếng" quan trọng. U23 Việt Nam từng vô địch U23 Đông Nam Á 2025 với chiến thắng 1-0 trước Indonesia ở trận chung kết. Những "đường ray" kinh nghiệm như vậy giúp lứa kế cận hiểu áp lực, biết cách chơi trận lớn, yếu tố rất cần khi bước ra đấu trường cấp châu lục, nơi đối thủ mạnh và sơ suất nhỏ có thể quyết định tất cả.

U23/U21 Việt Nam đã có một đợt "thử lửa" giá trị ở CFA Team China 2026 tại Tây An (Trung Quốc). Tại đây, thầy trò HLV Đinh Hồng Vinh được cọ xát với những đối thủ có nền tảng thể lực và tổ chức tốt. Trận ra quân, U23 Việt Nam hòa U23 Triều Tiên 1-1. Đội có bàn sớm (phút 8) nhưng không giữ được lợi thế khi đối thủ gia tăng sức ép hiệp hai, qua đó bộc lộ bài toán duy trì ổn định trong 90 phút.

Đến lượt trận tiếp theo, U23 Việt Nam thua U23 Thái Lan 0-1, kết quả này khiến Việt Nam tạm đứng cuối bảng sau hai lượt, trong bối cảnh Thái Lan vươn lên dẫn đầu. Dù vậy, đây được xem là "liều thuốc thật" cho cầu thủ trẻ thua để hiểu tốc độ, thua để biết cách chịu sức ép, thua để định hình điểm cần nâng cấp trước Asian Games 20. Quan trọng hơn, CFA Team China 2026 cho thấy hướng xây dựng lực lượng đang đi đúng đó là ưu tiên thử nghiệm đội hình, tạo cơ hội cho nhiều nhân tố U21 tích lũy trận mạc quốc tế, thay vì chỉ bám vào một bộ khung cố định.

Một đội tuyển muốn tiến sâu ở sân chơi lớn cũng không thể chỉ trông vào tinh thần, mà cần những cá nhân đủ sức tạo khác biệt. Ở lứa U21/U23 hiện tại, Lê Văn Thuận là cái tên được đặt nhiều kỳ vọng nhờ màn trình diễn ấn tượng tại V.League. Tối 18.4, Lê Văn Thuận ghi bàn ấn định chiến thắng 3-0 của Ninh Bình trước PVF-CAND ở vòng 19 V.League 2025/26, trong trận ra mắt HLV Bae Ji-won. Bàn thắng của Thuận đến ở phút 61, giúp Ninh Bình khép lại trận đấu bằng cách biệt an toàn và tiếp tục nuôi hy vọng vô địch. Đây là trận thứ ba liên tiếp Thuận lập công cho Ninh Bình. V.League vì thế trở thành bệ phóng đúng nghĩa cho lứa U21, cầu thủ được va chạm, được chịu áp lực điểm số, được học cách đưa ra quyết định nhanh trong không gian hẹp. Những trải nghiệm ấy thường khó có được nếu chỉ đá giải trẻ, và đó cũng là lý do bộ khung U21 đi Asian Games 20 được đánh giá là "trẻ nhưng không thiếu thực chiến".

Một chi tiết đáng chú ý là Asian Games 20 diễn ra gần trùng thời gian với giải vô địch bóng đá Đông Nam Á (FIFA ASEAN Cup 2026), khiến công tác nhân sự và điều hành chuyên môn có thể chịu áp lực lựa chọn ưu tiên. Điều này càng củng cố logic "trẻ hóa có tính toán" khi lịch thi đấu quốc tế dày đặc, việc phân tầng lực lượng (ĐTQG, U23, U21) để tránh quá tải và đảm bảo mục tiêu dài hạn là lựa chọn thực tế.

Bức tranh chung cho thấy U21/U23 Việt Nam có nền tảng đáng kỳ vọng, nhưng để biến "tiềm năng" thành "thành tích", chặng đường từ nay đến Asian Games 20 vẫn còn nhiều việc phải làm. Thứ nhất, tăng số phút thi đấu ở CLB cho nhóm cầu thủ trẻ. Những người đang có suất đá chính ở V.League/hạng Nhất sẽ có lợi thế rõ ràng khi bước vào giải đấu.

Thứ hai, duy trì lịch cọ xát quốc tế như CFA Team China 2026. Những trận gặp Triều Tiên, Thái Lan cho thấy khoảng cách về thể lực, tốc độ xử lý và khả năng chịu áp lực, nhưng đồng thời cũng chỉ ra "điểm nâng cấp" cụ thể cho ban huấn luyện. Thứ ba, xây dựng trục xương sống (thủ môn - trung vệ - tiền vệ trung tâm - tiền đạo) để đội tuyển không bị "vỡ" khi gặp đối thủ mạnh. Một số gương mặt trong lứa tuổi 21 có thể trở thành trụ cột nhờ kinh nghiệm tích lũy từ U23 châu Á và giải quốc nội.

Asian Games 20 là sân chơi rất khác, nhưng chính vì vậy cách làm của bóng đá Việt Nam (đưa U21 đi "đấu trường khó" để tích lũy bản lĩnh) có thể là một khoản đầu tư đáng giá cho chu kỳ kế tiếp. Từ CFA Team China 2026 đến những vòng đấu căng như dây đàn ở V.League, lứa U21/U23 hiện tại đang được "rèn" trong môi trường đủ nặng. Nếu tiếp tục được trao cơ hội thi đấu và được đặt vào cạnh tranh thật, những cái tên như Lê Văn Thuận, Cao Văn Bình, Nguyễn Công Phương, Nguyễn Lê Phát… hoàn toàn có thể trở thành bộ khung mới cho đội tuyển quốc gia trong tương lai gần. ■

IRONMAN toàn phần lần đầu đến Việt Nam

Ngày 10.5, Đà Nẵng sẽ trở thành điểm hẹn của cộng đồng ba môn phối hợp khi IRONMAN cự ly toàn phần (140,6 dặm) lần đầu tiên được tổ chức tại Việt Nam, diễn ra song song với mùa giải thứ 10 IRONMAN 70,3 dặm Đà Nẵng - giải thường niên từ năm 2015. Sự kiện do Sunrise Events Vietnam tổ chức, với VNG đồng hành ở vai trò nhà tài trợ và đối tác chiến lược, được kỳ vọng tạo cú hích mới cho thể thao sức bền và du lịch sự kiện của thành phố biển.

IRONMAN 140,6 dặm từ lâu được xem là một trong những thử thách thể lực khắc nghiệt nhất trong các môn thể thao một ngày gồm: 2,4 dặm bơi - 112 dặm xe đạp - 26,2 dặm chạy. Quy mô lớn và tiêu chuẩn an toàn nghiêm ngặt khiến mỗi năm chỉ có số lượng điểm đến hạn chế đủ điều kiện đăng cai. Việc Việt Nam lần đầu tổ chức IRONMAN toàn phần tại Đà Nẵng vì thế mang ý nghĩa "đánh dấu trưởng thành" của hệ sinh thái thể thao sức bền trong nước. Đây là cột mốc đưa Việt Nam trở thành quốc gia thứ 32 đăng cai cự ly 140,6 dặm, phản ánh năng lực tổ chức giải quốc tế ngày càng hoàn thiện.

Điểm đặc biệt của mùa giải 2026 nằm ở việc Đà Nẵng đồng thời tổ chức IRONMAN Vietnam (cự ly toàn phần) và IRONMAN 70,3 dặm Đà Nẵng đúng ngày 10.5, trong đó IRONMAN 70,3 dặm bước sang mùa thứ 10. Quy mô giải đấu tăng trưởng mạnh từ hơn 1.000 VĐV năm 2015 (54 quốc gia) lên hơn 3.100 VĐV (90 quốc gia) năm 2026, mức cao nhất từ trước đến nay và đăng ký đóng trước 2 tháng.

Trải nghiệm đường đua toàn phần tại Đà Nẵng bắt đầu bằng bơi tại East Sea Park (Công viên Biển Đông), sau đó là cung xe đạp và cung chạy với địa hình "phẳng" và mang tính trải nghiệm ven biển. Không chỉ có ngày thi đấu, tuần lễ sự kiện được thiết kế như một "lễ hội thể thao" với nhiều hoạt động dành cho VĐV và cộng đồng.

Ở góc độ tổ chức, IRONMAN Vietnam nhấn mạnh yếu tố kết hợp thi đấu với trải nghiệm điểm đến. Một điểm mới đáng chú ý mùa 2026 là việc Sunrise Events Vietnam giới thiệu SEV Concierge - trợ lý số ứng dụng AI, hướng đến hỗ trợ VĐV tra cứu thông tin giải đấu, định hướng và khám phá thành phố.

ÁNH DƯƠNG

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

"Nhà máy tối" - Cú hích chuyển dịch sản xuất toàn cầu

● HỒNG NHUNG

Sự xuất hiện của những "nhà máy tối" vận hành liên tục trong bóng đêm, gần như không cần đến sự can thiệp trực tiếp của con người, đang ngày càng trở nên rõ nét. Mô hình này đồng thời thúc đẩy quá trình chuyển dịch sản xuất trên phạm vi toàn cầu, qua đó góp phần quan trọng trong việc định hình xu hướng phát triển của ngành sản xuất thế giới.

Robot thúc đẩy sự ra đời của "nhà máy tối" trong ngành sản xuất Ấn Độ Ảnh: THE WEEK

Trên thế giới, nhiều quốc gia đã và đang bắt đầu thúc đẩy chuỗi sản xuất tại các "nhà máy tối", trong đó hệ thống vận hành robot và trí tuệ nhân tạo đảm nhiệm phần lớn các công đoạn sản xuất.

Không cần sự hiện diện của con người, robot sẽ thực hiện lắp ráp sản phẩm, cảm biến giám sát, hệ thống AI tự động sửa lỗi và "bản sao số" điều phối toàn bộ quá trình sản xuất theo thời gian thực. Vì không cần ánh sáng, sưởi ấm hay ca làm việc, các nhà máy này có thể vận hành 24/7 với chi phí cực thấp và chất lượng ổn định, thậm chí vượt trội so với nhà máy do con người điều hành.

Tại Trung Quốc, hàng triệu nhà máy đã vận hành liên tục để sản xuất khối lượng lớn hàng hóa tiêu dùng cung ứng cho thị trường toàn cầu trong những năm qua. Tập đoàn công nghệ Trung Quốc Xiaomi đã xây dựng một nhà máy sản xuất điện thoại thông minh hoàn toàn tự động, trong đó hệ thống trí tuệ nhân tạo (AI) kiểm soát toàn bộ quy trình, từ khâu lắp ráp cho đến kiểm tra lỗi theo thời gian thực. Hay siêu nhà máy sản xuất ô tô điện của Xiaomi tại Bắc Kinh cũng đạt mức độ tự động hóa rất cao lên tới 91%, trong đó riêng xưởng thân vỏ có tỷ lệ tự động hóa đạt 100% nhờ hệ thống robot đảm nhiệm toàn bộ các công đoạn.

Tại Mỹ, tập đoàn Hyundai Motor Group Metaplant America chính thức đi vào hoạt động năm 2025 với tổng vốn đầu tư gần 7,6 tỉ USD, được xem là hình mẫu của "nhà máy tương lai". Với khoảng 750 robot công nghiệp và gần 300 phương tiện tự hành, toàn bộ quy trình sản xuất được tự động hoá ở mức cao, vận hành liên tục với độ chính xác gần như tuyệt đối. Tại nhà máy, robot làm việc nặng, nguy hiểm, lặp đi lặp lại. Con người tập trung giám sát và xử lý tình xảo.

Còn với Ấn Độ, nguồn lực lao động mới đang dần hình thành từ các hành lang điện tử ở Gujarat đến những trung tâm công nghiệp ô tô tại Tamil Nadu. Được vận hành bởi trí tuệ nhân tạo, "những nhân viên" này làm việc với độ chính xác cao không ngừng nghỉ suốt 24 giờ mỗi ngày. Theo báo cáo "World Robotics 2025" của Liên đoàn Robot Quốc tế, Ấn Độ đã lắp đặt kỷ lục 9.120 robot công nghiệp trong năm 2024, tương ứng mức tăng 7% so với năm trước. Ấn Độ hiện là quốc gia đứng thứ sáu thế giới về số lượng robot công nghiệp được lắp đặt.

Với các hệ thống vận hành bằng AI hoạt động liên tục, những "nhà máy tối" không chỉ khả thi, mà còn trở nên cần thiết để đáp ứng nhu cầu gia tăng, tối ưu nguồn lực và đạt được các mục tiêu phát triển bền vững.

Ở bối cảnh hiện nay, "nhà máy tối" không chỉ được xem như một biểu tượng của tiến bộ công nghệ, mà còn trở thành một lợi thế cạnh tranh quan trọng giữa các quốc gia và doanh nghiệp nhằm đưa sản phẩm ra thị trường nhanh hơn, chi phí thấp hơn và chất lượng ổn định hơn. Đặc biệt trong các lĩnh vực cạnh tranh gay gắt như xe điện, chip bán dẫn, pin hay điện tử, việc quốc gia hay doanh nghiệp nào làm chủ được hệ thống tích hợp giữa trí tuệ nhân tạo, robot, cảm biến và con người sẽ giữ vai trò quyết định đối với vị thế cạnh tranh trong chuỗi giá trị toàn cầu.

Cơ quan Năng lượng Quốc tế đánh giá, mô hình "nhà máy tối" có thể giúp giảm khoảng 15-20% mức tiêu thụ năng lượng, do không cần duy trì các hệ thống như chiếu sáng, sưởi ấm và thông gió cho hoạt động của con người. Đồng thời, mô hình này cũng góp phần giảm đáng kể chi phí lao động, khi nhiều công đoạn sản xuất được tự động hóa và thay thế bởi hệ thống robot và AI.

Theo các chuyên gia, thế giới sẽ chứng kiến một "kỷ nguyên gián đoạn" khi AI và quá trình số hóa tái định hình sâu sắc thị trường lao động toàn cầu. Dự báo của Diễn đàn kinh tế thế giới cho thấy khoảng 23% việc làm sẽ thay đổi do tác động của AI trong 5 năm tới. "Kỷ nguyên gián đoạn" sẽ không chỉ là câu chuyện mất hay tạo việc làm, mà là cuộc tái cấu trúc toàn diện về kỹ năng, cách làm việc và vai trò của con người trong nền kinh tế số. Robot sẽ không hề lấy đi công việc của con người, mà chỉ là thay đổi bản chất công việc. Vì vậy, quá trình chuyển đổi "nhà máy tối" sẽ không chỉ là cuộc cạnh tranh công nghệ, mà quan trọng hơn là cuộc cách mạng về tư duy quản trị, chất lượng nhân lực và khả năng liên kết chuỗi giá trị.

Trước xu hướng đó, "nhà máy tối" không còn là viễn cảnh xa vời mà đang dần trở thành hiện thực trong nhiều ngành công nghiệp. Dù chưa phổ biến hoàn toàn nhưng mô hình này được xem là hướng đi quan trọng của sản xuất trong tương lai, chuyển từ trực tiếp làm việc sang giám sát và điều phối các hệ thống tự động hóa tạo nên cú hích chuyển dịch sản xuất toàn cầu. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Thích nghi có điều kiện

● LAM SA

Khảo sát mới nhất của Gallup cho thấy, một thực tế không còn mới nhưng ngày càng rõ nét, trí tuệ nhân tạo (AI) đang nhanh chóng trở thành công cụ quen thuộc tại nơi làm việc, song sự hoài nghi của người lao động Mỹ vẫn chưa hề biến mất thậm chí còn gia tăng.

Nếu nhìn vào các con số, xu hướng này khá rõ ràng. Khoảng 30% nhân viên cho biết họ sử dụng AI thường xuyên, trong khi 20% khác chỉ dùng ở mức thỉnh thoảng. Tuy nhiên, điều đáng chú ý là gần 50% lực lượng lao động gần như không sử dụng AI, dù nhiều người trong số họ đang làm việc tại các tổ chức đã triển khai công nghệ này. Nói cách khác, việc có AI và dùng AI vẫn là hai câu chuyện khác nhau.

Ở chiều tích cực, AI đang chứng minh giá trị rõ rệt về năng suất. Trong số những người làm việc tại các công ty đã áp dụng AI, khoảng 2/3 cho rằng công nghệ này mang lại tác động tích cực đến hiệu quả công việc. Tỷ lệ này còn cao hơn ở nhóm quản lý, khoảng 70% lãnh đạo sử dụng AI tin rằng nó giúp họ làm việc hiệu quả hơn, so với chỉ hơn 50% ở cấp nhân viên. Điều này không khó hiểu, AI đặc biệt phù hợp với các công việc mang tính tổng hợp, ra quyết định hoặc xử lý khối lượng thông tin lớn.

Tuy nhiên, bức tranh không chỉ có màu sáng. Ngay cả khi thừa nhận lợi ích, nhiều người lao động vẫn giữ khoảng cách với AI. Theo khảo sát, 46% những người không sử dụng AI cho biết, họ đơn giản là thích cách làm việc hiện tại. Khoảng 40% khác nêu ra các lý do sâu hơn đó là lo ngại về quyền riêng tư dữ liệu, vấn đề đạo đức, hoặc không tin AI thực sự hữu ích cho công việc của họ. Thậm chí 25% đã thử và kết luận rằng AI không mang lại giá trị như kỳ vọng.

Những con số này cho thấy rào cản lớn nhất của AI không phải công nghệ, mà là niềm tin. Cùng với việc AI lan rộng, nỗi lo mất việc cũng tăng, 18% lao động Mỹ cho rằng họ có thể bị thay thế trong 5 năm tới (tăng từ 15%), và lên tới 23% ở các công ty đã triển khai AI.

Rõ ràng, người lao động không hoàn toàn chống đối AI. Thay vào đó, họ tiếp cận một cách chọn lọc, dùng AI cho các tác vụ lặp lại để tiết kiệm thời gian, nhưng vẫn giữ những phần việc cốt lõi cho con người. Đây không phải là sự từ chối công nghệ, mà là một dạng "thích nghi có điều kiện".

Với doanh nghiệp, bài toán không chỉ là triển khai công cụ. Khi gần một nửa nhân viên vẫn chưa sử dụng, lợi ích của AI rõ ràng chưa được khai thác trọn vẹn. Nếu không giải quyết mối lo ngại về độ tin cậy, minh bạch dữ liệu và vai trò của AI, khoảng cách giữa tiềm năng và thực tế sẽ còn kéo dài.

Có thể khẳng định, AI đang tiến rất nhanh, nhưng con người thì vẫn thận trọng. Và chính sự thận trọng đó sẽ quyết định AI trở thành trợ lý đắc lực hay chỉ là một công cụ mạnh nhưng chưa được tin dùng. ■

Ngày Quốc tế Di tích và Danh lam thắng cảnh

Một loạt các sự kiện nhân Ngày Quốc tế Di tích và Danh lam thắng cảnh năm 2026 đã được tổ chức tại Bảo tàng Di tích Chu Khẩu Điền, Bắc Kinh (Trung Quốc).

Cùng với đó, nhiều hoạt động văn hóa, nghệ thuật cũng diễn ra tại Công viên Di tích Khảo cổ Quốc gia Chu Khẩu Điền gồm các bài thuyết trình của chuyên gia về người cổ đại, triển lãm tranh sáng tạo về bảo vệ di tích văn hóa, trải nghiệm phục chế hóa thạch, thực hành khai quật "nhà khảo cổ học trẻ", trò chơi ghép hình di tích và các hoạt động tự làm sáng tạo, thu hút sự tham gia của đông đảo khách tham quan.

ANH MINH